
Študije FDV

Letn. 3, št. 4 (2006)

Zadovoljstvo absolventov in diplomantov kulturologije s študijem na FDV in lastno zaposljivostjo v letu 2002

Anton Kramberger, Meta Gnidovec

Samo spletna izdaja: ISSN 1581-4319

<http://dk.fdv.uni-lj.si/studijfdv>

Izdaja Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani

© Avtorja

Revija Študije FDV objavlja predvsem interdisciplinarne študije. Svetovni splet omogoča večjo hitrost objave, obseg člankov ni omejen, poleg besedila lahko ti vsebujejo še različne nadbesedilne prvine. Članki so recenzirani. Stališča avtorjev ne izražajo uradnega stališča Fakultete za družbene vede.

Zadovoljstvo absolventov in diplomantov kulturologije s študijem na FDV in lastno zaposljivostjo v letu 2002¹

Anton Kramberger, Meta Gnidovec

Povzetek: V članku so najprej obširneje podani rezultati anketne raziskave med študenti in diplomanti kulturologije na FDV, ki so do marca 2002 dosegli absolventski status ali pa so že diplomirali. Cilj te raziskave je bil iskanje povezav med zadovoljstvom študentov s študijskim programom kulturologije na eni strani in možnostmi njihovega zaposlovanja na drugi. V ozadju tega cilja je bil predvsem opažen pojav zavlačevanja študentov z diplomiranjem, kar pa je bila lahko tudi posledica slabših možnosti zaposlovanja na »kulturniškem« trgu dela v Sloveniji v tedanjem obdobju. Analiza zbranih podatkov je pokazala, da je za večino študentov študij kulturologije le deloma izpolnil njihova predhodna pričakovanja oziroma predstave, ki so jih imeli pred pričetkom študija. Zadovoljnih je bilo 16%, nezadovoljnih 18%, ostali (66%) pa so bili deloma zadovoljni, deloma nezadovoljni s programom. Študentski predlogi sprememb študijskega programa niso bili enoviti, najbolj razlikovalna lastnost, ki je značilno cepila mnenja anketiranih, je bila njihova dodatna delovna aktivnost v času študija: ni presenetljivo, da je med delovno neaktivnimi (manjšina) bila bolj prisotna težnja po večanju kulturniških in umetnostnih predmetov ter po večji študijski (teoretski) specializaciji, medtem ko je pri delovno aktivnih študentih (večina) prevladovala želja po intenzivnejšem učenju bolj praktičnih vsebin. Zanimivo bo videti, katera od obeh skupin bo dajal ton nameravanemu vpisu na podiplomski študij. Med ključnimi podatki raziskave je še dejstvo, da je polno zaposlena le dobra destina anketiranih. Podatki iz omenjene raziskave iz leta 2002 so dopolnjeni še z izbranimi rezultati kasnejših študij s podobno vsebino in med sorodno populacijo; nakazujejo, da se zaposlitvene možnosti diplomantov kulturologije na FDV po letu 2002 izboljšujejo..

Ključne besede: kulturologija, kulturne študije, študenti, evalvacija študija, zaposlovanje, Slovenija

Satisfaction of near-graduate and graduate students of Culturology with university programme and their employability in 2002

Abstract: The article first introduces descriptive results of the survey from around 2002 among the last-year students and graduates of Culturology at the Faculty of Social Sciences (FDV). The main goal of the survey was to find associations between students' satisfaction with program and their labour market employability. Behind this aim was an observation that near-graduate students tend to delay their graduation, what could be a consequence of their worsened employment opportunities at the cultural labour market in Slovenia. Analysis revealed that a majority of students has only partially fulfilled their previous study expectations and wishes. About 16% were satisfied, about 18% were unsatisfied, others had rather mixed feelings concerning their study experiences and satisfaction. Students suggestions on possible changes of the study program were not unified; a variable that strongly differentiated their opinions and suggestions was their 'during-study work experiences': not surprisingly, those not labour-active during their study (a minority) aspired for even more basic (theoretical) study along with a higher specialisation, while those with work experiences (majority) aspired for a much more applied orientation and practical subjects in their study. Triggering question is which of the two groups is to give the main character to a future post-graduate enrollment. Among key findings is also the fact, that only one tenth of the surveyed population had full-time job at the time of survey. Finally, information from this 2002 research are augmented by few results from later studies with similar goals and among similar population; these findings suggest the employability of Culurology graduates from FDV has improved since 2002.

Key words: culturology, cultural studies, students, program evaluation, employability, Slovenia

---

¹ Prvotna inačica tega članka je bila (ustno in pisno) predstavljena članom in študentom Oddelka za kulturologijo dne 27. junija 2002, v obliki delovnega prispevka z naslovom Zaposlovalske možnosti absolventov in diplomantov študija kulturologije na FDV (*IDV-FDV Delovni zvezki*, št. 1 (2002)), izd. Inštitut za družbene vede Fakultete za družbene vede, Univerza v Ljubljani. Avtorja se zahvaljujeva razpravljalcem ob tedanjem dogodku za živo izmenjavo mnenj in za številne vsebinske sugestije, študentom za pomoč pri zbiranju in pripravi podatkov (zlasti v fazi kodiranja odprtih odgovorov), pa tudi kolegom recenzentom za tehtne pripombe, ki so veliko prispevale k izboljšanju končne verzije članka. Zahvaljujemo se tudi anketiranim osebam, ki so prispevale pravo bogastvo povratnih sporočil o naravi študija kulturologije na FDV in zaposlitveni situaciji tega programskega profila študentov v letu 2002. Deloma so sporočila tedanje študije že vplivale na prenovitev programa kulturologije v letu 2004/05.

KAZALO

1. Uvod: vzpostavitev študija kulturologije na FDV	4
2. Metodologija raziskave med absolventi in diplomanti iz leta 2002	6
3. Kodiranje odgovorov na odprta vprašanja	8
4. Problem: razpršena delovna aktivnost študentov/diplomantov.....	8
5. Ustreznost študija za zaposljivost študentov	10
6. Obštudijske delovne izkušnje, prehod v zaposlitev	14
7. Demografija in podobno	16
8. Vplivi izbranih faktorjev na mnenja in pričakovanja	17
9. Sklepne misli	19
Literatura.....	21
PRILOGA 1: Vprašalnik za pisno anketo	22
PRILOGA 2: Individualni odgovori na odprta vprašanja (anonimno)	24

1. Uvod: vzpostavitev študija kulturologije na FDV

Oddelek za kulturologijo na Fakulteti za družbene vede se je ustanavljal že pred letom 1994 in je v šolskem letu 1994/95 vpisal prve študente. Na fakulteti so do tedaj obstojali več ali manj trije najbolj tradicionalni oddelki te fakultete, oddelek za sociologijo, oddelek za politologijo, oddelek za komunikologijo, vsak od njih s številnimi študijskimi smermi, pedagoškimi katedrami in raziskovalnimi enotami (podrobneje o zgodovinskem razvoju fakultete od ustanovitve dalje glej na primer v Vreg 1981, Sfiligoj 1981, Kramberger 1996, Korošec 1996, Koštrica 2004). Fakulteta je bila v obdobju od leta 1990 dalje, po demokratičnih spremembah v državi, znova na prelomni točki, saj se je pod vplivom večjih družbenih sprememb (osamosvojitve Slovenije, prenova političnega, ekonomskega in socialnega sistema v R Sloveniji, posodabljanje inštitucij, tudi visokega šolstva) v zelo strnjenem času korenito preoblikovala. Iz nekdanje, pretirano ideološko umerjene visokošolske ustanove se je polagoma spreminjala v bolj akademsko, tolerantno in mednarodno odprto fakulteto za družbene vede, na kateri so z različno intenzivnostjo in v raznih oblikah ter načinih potekali procesi mednarodno usmerjene profesionalizacije posameznih matičnih strok (nekaj več o tem v Kramberger, Jug 2005).

Ustanovitev takšnega oddelka, ki si za predmet opazovanja postavi kulturo, za cilj pa tematizacijo kulture, seveda ni bila neka specifika FDV, ljubljanske univerze ali slovenskega prostora. Širši evropski integracijski napor, ki so sledili naglemu zlomu blokovske delitve sveta na tleh Evrope, so namreč tedaj, podobno kot pri nas, tudi na drugih univerzah v zahodnem in vzhodnem svetu, v Evropi zlasti v Angliji in Franciji, pa tudi v ZDA, Kanadi in v Avstraliji, botrovali nastanku številnih kulturoloških oddelkov oziroma študijskih usmeritev (več o teh primerjavah in tipičnih poteh nastajanja oddelkov za kulturne študije je moč najti v tematskih gradivih članov Oddelka za kulturologijo FDV, šolsko leto 2001/02). Lahko bi celo rekli, da je pospešeno uvajanje takih študijev, v raznih oblikah in na različnih stopnjah, znak splošnega akademskega vzdušja, ki s primerjavo kulturnih kontekstov spremljal pospešeno mednarodno povezovanje. Ta proces je sledil tako intenzivnejšim političnim povezavam med narodi in državami kot tudi globljim ekonomskim spremembam, najbolj vidnim v procesih širjenja tehnoloških inovacij, porajanja svetovnega spleta kot paralelnega komunikacijskega sistema, globalizacije tržišč, prehajanja iz industrijskih v storitvene družbe - in v vzporednem sistematičnem raziskovanju kulturnih razlik med narodi in državami. Maxwell celo trdi, da danes ljudje predvsem zato »delajo, da bi ustvarili kulturo«, zato ne čudi, da so kulturne študije tako številne, čeprav lahko tudi kontroverzne (Maxwell 2000: 281 in dalje). Slovenija, s svojim izvozno usmerjenim gospodarstvom (preko 60% proizvodnje se izvaža), s politiko, ki intenzivno išče svoj prostor v mednarodnih integracijah, ter s povečanim številom znanstvenih in kulturnih izmenjav, v takšnem dinamičnem okolju in obdobju vsekakor ne more biti izjema.

Je pa bil, kljub temu splošnemu ugodnemu vzdušju za vzpostavitev akademskih kulturnih študijev, za sam pričetek delovanja novega oddelka na FDV potreben tudi osebni angažma najbolj zavzetih posameznikov, ki je pripomogel, da so se razpršene kolegialne ideje o tem novem študiju tudi zares udeležile, da so se najprej spremenile v ustrezno gibanje in se zatem, s pomočjo posebnih projektov, lahko tudi institucionalizirale. Osnovne zamisli za ustanovitev oddelka za kulturologijo na FDV so prišle iz več strani. V ozadju je bila najverjetneje zamisel, da se iz preveč splošne sociologije, deloma tudi zaradi nezadovoljstva z njenimi poenostavljenimi ideološkimi in empiricističnimi poudarki, izdvoji posebna, bolj humanistično utemeljena in naravnana kulturna sociologija. Osnutek programa je bil napisan v ožjem krogu, med bolj tvornimi posamezniki pa so bili Tine Hribar, Dimitrij Rupel, Frane Adam in še nekateri drugi. Ob desetletnici obstoja študija kulturologije na FDV, leta 2005, je bilo izpeljanih več spominskih dogodkov in narejenih kar nekaj zapisov, dopolnjeno s komentarji vpletenih), ki predstavljajo nekakšno gradivo za objektivno kronologijo dogajanja.

Ob ustanovitvi novega oddelka na FDV, tako kot je to pri slehernem novem projektu, se sicer uvedejo številne normativne zamisli, ki pa jim ponavadi sledijo izvedbene nedoslednosti, težave in *ad hoc* rešitve, ki prispevajo k menjajočim se obdobjem nestabilnosti in stabilnosti v življenju oddelka (primerjaj z razvojem sociologije na čikaški univerzi, v Abbott 2000). Ker gre torej pri ustanovitvi novega oddelka za kulturologijo na ljubljanski univerzi za vzpostavitev "nove" javne organizacije, se splača najprej pogledati, v kakšnem okolju se je takšna ustanova na FDV vzpostavila. Predvsem gre tu za pregled avtonomnosti oziroma neavtonomnosti duhovnega prostora oziroma organizacijskega področja, na katerem je ta oddelek ob pričetku nameraval pretežno delovati. Od prekrivanja in prepletanja s sorodnimi ustanovami je namreč odvisno, katere vsebine in predmete bo oddelek lahko gojil kot bolj distinktivne raziskovalne programe, napram svoji bližnji okolici, in kje se lahko pričakovano in bolj izrazito pojavita tako personalna kot vsebinska tekmovalnost med sorodnimi programi.

Oddelek na FDV je imel že pred samo ustanovitvijo kar nekaj sorodnih konkurenčnih projektov v svoji bližnji okolici. Za podrobnejši oris te predhodne tekmovalnosti okolja bi bila potrebna izčrpnjša študija. Naj tu le nakažemo izbrane tekmovalne enote in vsebine. Na prvem mestu je vsekakor relativno močno

vsebinsko in kadrovsko prekrivanje programa kulturologije s programom oddelka za sociologijo na sami FDV; daleč niso tudi različne antropološke in deloma etnološke študije, ki pa se na tej fakulteti nikoli niso zmogle povezati v samostojen oddelek. Naslednja interferenčna točka je Filozofska fakulteta v Ljubljani, kjer že vrsto let delujejo v okviru sociološkega oddelka »kulturne in medijske študije«. Glede na izvorno, dokaj humanistično zasnovano oddelka za kulturologijo na FDV pa so kulturološkemu programu dokaj blizu tudi programi oddelka za filozofijo, oddelka za etnologijo in oddelka za azijske in afriške študije na Filozofski fakulteti. Sorodni raziskovalni potenciali, ki pa imajo zaenkrat relativno omejene možnosti za pedagoško delo, se nahajajo še v nekaterih državnih (javnih) raziskovalnih inštitutih – v SAZU-ju, v Inštitutu za novejšo zgodovino, v Inštitut za etnične študije ter v nekaterih znanstveno-raziskovalnih središčih (npr. Fakulteta za humanistične študije UP v Kopru) – in v novejših raziskovalnih ustanovah (npr. Mirovni inštitut, zasebna šola za podiplomski humanistični študij ISH, idr.). Vsi ti programi in ustanove pretendirajo za podoben vsebinskoprogramski prostor, za pretežno humanistično zasnovan družboslovni vpogled v raznolike kulturne in socialne pojave, raznolike bodisi v času ali prostoru.

Hribar je v enem od svojih nedavnih intervjujev (Hribar 2006) podal nekaj zanimivih osebnih spominskih drobcev iz obdobja snovanja in vzpostavljanja kulturološkega študija na FDV, ki nazorno in slikovito prikažejo najznačilnejše medinštitucionalne relacije v zgodnejšem obdobju te smeri študija:

»Šlo je za to, da smo bili že leta 1975 štirje profesorji izključeni iz pedagoške dejavnosti na takratni FSPN. Ko pa so se v osemdesetih letih stvari začele malo rahljati, smo se začeli ozirati po spremembi koncepta fakultete. V to spremembo je spadala tudi ustanovitev oddelka za kulturologijo ... Mogoče ni tako znano, da sem predlagal tudi spremembo imena fakultete, sedanjí naziv Fakulteta za družbene vede, je bil moj predlog, ki je bil sprejet. V sklop spremembe naziva iz Fakulteta za sociologijo, politologijo in novinarstvo (FSPN) v FDV je spadala tudi ustanovitev oddelka za kulturologijo ... Takrat, mislim, da je bilo to leta 1988, ko smo delali na vseh teh spremembah, sem Oddelek za kulturologijo načrtoval predvsem zato, ker se je kljub drugačnem kulturnemu vzdušju po vseh "družboslovnih" fakultetah, od ekonomske preko pravne do same filozofske, reproducirala samo marksistična ideologija. Uradno je bila še zmeraj edina prava smer maksizem, tudi na tem, filozofskem oddelku.

Še do sredine devetdesetih?

Ne, do leta 1993, ko sem prišel na filozofski oddelek Filozofske fakultete. Šele takrat sem vpeljal predmete ko so fenomenologija, filozofija religije in filozofija narave. Sočasno z mano pa je prišel tudi Marko Uršič.

Kdo vse pa je še sodeloval pri oblikovanju predmetnika kulturologije in Oddelka za kulturologijo?

Predmetnik sem pripravil sam na podlagi različnih univerz v tujini, predvsem nemških, kjer jim pravijo "Fakultät der Sozialwissenschaften". Jaz sem študiral v Nemčiji, fenomenologijo, tako, da je bil to glavni vpliv, poleg tega pa sem želel vplesti tudi t.i. ameriške, angleške kulturne študije. Takrat je bil dekan FSPN Niko Toš, prodekana pa sva bila Dimitrij Rupel za pedagoško dejavnost in jaz za raziskovalno delo. V okviru tega sem se takrat dogovarjal o pridružitvi Inštituta za sociologijo, ki je bil prej tudi za filozofijo, k fakulteti. Niko Toš je to podpiral, tako da sem zamisel uspel programsko uveljaviti. Vendar so se začeli pripravljati odpori na fakulteti, tudi objavljenih profesorskih mest predviden oddelek ni dobil. Tako so za dve leti ta oddelek začasno ukinili in so ga potem ponovno obudili (leta 1995, op.), vendar so spremenili sistematično in generalno zasnovano, ki sem jo jaz oblikoval. To se pravi, da to ni samo oddelek v ozkem pomenu – za nekakšne kulturne animatorje na občinah – ampak je bil zasnovan kot konkurenčni projekt filozofskemu oddelku, teološki fakulteti, ... Skratka, ta oddelek je bil globalno, univerzalno zamišljen – imel je sociološke in kulturološke predmete v ožjem pomenu, kot kulturne študije – ampak vseskozi je imel tudi filozofijo. Prvo, kar sem naredil, je bilo, da sem vrgel ven statistiko in podobne stvari, ampak mislim, da je to ponovno uvedeno...

...res je.

To je katastrofa, ker je bil prvotni namen, da bi imela fakulteta en oddelek, ki bi bil posvečen čisti teoriji. Zato sem vpeljal predmet fenomenologija duha, prerez skozi to, čemur bi danes lahko rekli spopad civilizacij, kultur. Moj projekt je bil, da se študentje zelo podrobno s tem seznanijo, se pravi tudi s primerjalno religiologijo, za katero mislim, da je zdaj še najbolj močna – se je najbolj razvila na FDV. Potem je tu še filozofija religije, ki sem jo predaval vse do lanskega leta, sedaj pa je ukinjena (na bolonjskem programu ni filozofije religije in fenomenologije duha, op.) Potem sem leta 1995 pritegnil Deana Komela, ki je potem predaval fenomenologijo duha. Bili smo dogovorjeni, da ko bo Komel prevzel hermenevtiko na FF, naj bi na njegovo mesto na FDV prišla Andrina Tonkli-Komel, njegova žena, ki je tudi fenomenologinja. To pa se ni zgodilo, dogovor so izigrali, je pa dejstvo, da če bi jaz to takrat vedel, ne bi vzel Komela na FF. Dean Komel je namreč eden najboljših slovenskih mislecev danes, kar sem vedel že takrat in tako bi ga pustil na FDV, da bi držal neko točko. Bilo je pač tako, oddelek je izgubil svojo kulturo, profil, ki bi se sistematično vzdrževal od prvega do četrtega letnika. Drži pa, da je zavožen tudi filozofski oddelek na FF, toliko je teoretskih jezikov, da se potem študenje učijo za različne izpite, ne obvladajo pa neke osnovne rdeče niti. Kulturolog ne potrebuje statistike in metodologije, če pa želi izvajati neke empirične raziskave, naj vzporedno vpiše recimo sociologijo ali kaj drugega ...

Torej ste želeli uvesti zelo teoretičen, humanističen študij?

V bistvu sem hotel uvesti bolj močen teoretski oddelek kot je bil kjerkoli drugod po fakultetah. Recimo tukaj na Filozofski fakulteti je bila čista polomija, bili so sami "marksomani", kot jaz temu pravim. Sploh niso predavali sodobne filozofije, kot je npr. fenomenologija, ki je glavna filozofska smer 20. stoletja poleg psihoanalize, ki pa ni čista filozofija. Psihoanaliza bi v bistvu bolj spadala na kulturologijo kot pa na filozofski oddelek.

Mislite, da potrebuje kulturologija, če se želi vzpostaviti kot samostojna disciplina, nek "udomačen" predmet raziskovanja?

Po mojem mnenju bi morala biti konkurenčna recimo teološki fakulteti. V tem smislu sem imel širok koncept, če pogledate predmetnik teološke fakultete, vidite da ima filozofijo, cel kup teologij, pastorale. H kulturologiji bi spadal torej teoretski del – filozofija, namesto teologij in pastorage pa religiozologija. Na FF, na oddelkih za sociologijo in filozofijo je prevladovala psihoanaliza in strukturalizem, jaz pa sem hotel ustanoviti tu in na FDV fenomenološko smer, ki se ni poučevala v okviru univerze. Pri Novi reviji smo sicer izdajali knjige s tega področja, ni bilo pa pedagogov.²

Nujna posledica številnih tekmovalnih programov v bližnji okolici kulturologije na FDV je stalno, v bistvu dvojno samospraševanje študentov kulturologije na FDV. Prvič, ker lahko v dnevnikih stikih s kolegi študenti drugih smeri primerjajo izvedbo kulturoloških predmetov na FDV z izvedbo programov sorodnih ustanov, se stalno pojavljajo aspiracije po popravljanju in dopolnjevanju programa kulturologije na FDV. Tu je sicer prisotnih več različnih teženj, skupno pa jim je morda to, da delujejo s svojo informacijsko izenačevalno preglednostjo nekako »tržno«, v smeri morebitnega postopnega izenačevanja celotne programske ponudbe kulturoloških vsebin za študente - med sicer tekmovalnimi inštitucijami. Drugič, na področju zaposlovanja študentov se pojavlja tudi skrb, da je najožje opredeljena ciljna »kulturniška« zaposlitvena domena v Sloveniji, glede na številne študente raznovrstnih kulturnih študij, kar nekam premajhna in da so morda razlike med študijskimi programi tako neznatne, da jih potencialni zaposlovalci ne razpoznavajo več dovolj – in zato dajejo prednost diplomantom bolj tradicionalnih ustanov.

Ena od vidnejših posledic tega tekmovalnega dogajanja je nekakšen zastoj v diplomiranju absolventov kulturologije na FDV. Učitelji in sodelavci oddelka za kulturologijo so namreč kmalu po letu 2000 opazili, da se absolventi obotavljajo zaključiti študij v običajnem roku, do pomladi 2002 jih je končala le okrog dobra četrtina (Koštrica 2004: 28)³, in da poskušajo številne nedoločenosti in tveganja, ki jih slutijo in zaznavajo na trgu dela, obiti na tipični način - da zavlačujejo s prehodom iz izobraževalne v zaposlitveno sfero. Tveganje, da ne bi našli sebi primerne zaposlitve, je še povečevalo pomanjkanje služb nasploh in tudi pomanjkanje ustreznih oziroma privlačnih študijskih programov na tretji stopnji⁴. Zato ni neobičajno, da se študentje ozirajo za primernim podiplomskim študijem (in kasneje morda tudi za zaposlitvijo) malce širše po Sloveniji in zlasti v tujini.

Ti razlogi in ponavljajoči se niz vprašanj o možnostih zaposlovanja in nadaljnega študija, ki jih profesorjem na FDV postavljajo študentje kulturologije iz leta v leto, so botrovali izpeljavi posebne ankete med absolventi in diplomanti kulturologije spomladi leta 2002. V nadaljevanju najprej podajamo cilje in rezultate te aplikativne raziskave, z željo, da nekoliko bolj sistematično razgrnemo sliko pojava oziroma problematike zaposlitvenih možnosti študentov-kulturologov FDV.

2. Metodologija raziskave med absolventi in diplomanti iz leta 2002

Raziskava o problematiki zaposlitvenih možnosti študentov kulturologije FDV je bila zastavljena spomladi leta 2002, v okviru predmeta Informatika za kulturologe, ki se izvaja v 2. letniku (nosilec A. Kramberger). V pripravi na samo raziskavo so bile v tem razredu opravljene številne tematske razprave o problemih študija kulturologije, o njegovih prednostih in slabostih v primerjavi s sorodnimi študijami, pa

² Uporabljeno z dovoljenjem izdajatelja revije *Lokolom*, št. 2 (14. 2. 2006), rubrika *Ti4Tu*, FDV - *Kulturološki časopis za lomljenje lokov*.

³ Od okrog 130 študentov, ki jim je bil do marca 2002 podeljen absolventski status, jih je do tedaj diplomiralo šele 37: leta 1998 zgolj eden, leta 1999 trije, leta 2000 dvanajst, leta 2001 pa enaidvajset. Zato pa je naslednjega leta, 2002, diplomiralo 31 absolventov kulturologije (vir: Koštrica 2004: 28, Tabela 3.1)

⁴ Tudi v letu 2006/07 diplomant kulturologije s FDV še vedno ne more vpisati najbolj zaželenega podiplomskega študija - kulturologije na FDV. Vpis v ta akreditiran podiplomski študij Kulturologije je namreč predviden šele za oddaljeno leto 2009/10, ko naj bi diplomirali prvi študentje prenovljenega (tim. bolonjskega) dodiplomskega programa Kulturologije.

tudi o možnostih zaposlovanja in podobno. Okrog dvajset študentov⁵ je predlagalo in preizkusilo številna vprašanja, ki bi prišla v poštev, nato pa jih je nosilec predmeta povzel in dokončno oblikoval v anketni vprašalnik. Prevladalo je stališče, da se zaradi relativnega nepoznavanja oziroma neraziskanosti problematike za pridobitev ključnih informacij postavijo odprta vprašanja.

2.1 Cilj raziskave

Cilj raziskave je bil naslednji: raziskati zaposlovalske izkušnje in možnosti študentov kulturologije FDV, pri čemer naj bi dodatne pojasnjevalne informacije dali odgovori na vprašanja, ki se neposredno navezujejo na te možnosti, tj. pričakovanja glede študija kulturologije pred vpisom, ocena izvedbe tega študija po zaključenem študiju, navezava študija na delovne izkušnje študentov, finančno ozadje študija, idr.

2.2 Populacija

Ciljna populacija raziskave so bili vsi tisti, ki so do aprila 2002 bodisi že diplomirali iz kulturologije na FDV ali pa pridobili status absolventa. Iz administrativnih virov FDV je bilo po teh merilih pridobljenih osnovnih informacij o zadnji lokaciji bivanja (priimek in ime, naslov) za 130 oseb.

2.3 Merski instrument - vprašalnik

Vprašalnik za zbiranje podatkov (Priloga 1) ima poleg uvodnega nagovora, ki pojasnjuje cilj raziskave in jamči za anonimnost pri obdelavi podatkov in prikazu rezultatov, 16 različnih vprašanj. Prvi sklop predstavljajo odprta vprašanja za zbiranje mnenj o različnih vidikih študija, temu sledijo odprta vprašanja o delovnih izkušnjah in pričakovanjih študentov, vprašalnik se zaključuje z nekaj običajnimi demografskimi vprašanji (finančni viri študija, družina, spol).

2.4 Zbiranje podatkov

Zbiranje podatkov je bilo izvedeno s pisemskim razpošiljanjem anketnih vprašalnikov na 130 naslovov, prvič konec marca 2002. Samo iz dveh naslovov je prišlo nazaj uradno sporočilo, da je naslovnik neznan, torej je 128 dopisov doseglo željeno osebo. Pri prvem razpošiljanju ankete je bila priložena tudi frankirana povratna kuverta z naslovom pošiljatelja (uradnega nosilca raziskave A. K.). Po treh tednih je bila anketa ponovno razposlana na vse naslov, z opravičilom za tiste, ki so že odgovorili nanjo. V začetku junija je bilo vrnjenih skupaj 67 izpolnjenih anket, kar predstavlja 52% možnih odgovorov enot (67 proti 128) in je na primerljivi ravni za to vrsto zbiranja podatkov. Če predpostavimo, da je bil 'mehanizem' neodgovarjanja slučajen (ne pa sistematičen), lahko pridobljene odgovore jemljemo kot dobro indikacijo za vso ciljno populacijo⁶.

Študenti, ki so sodelovali pri pripravi in izvedbi ankete, so vnesli v računalnik vse odgovore na odprta vprašanja, ki so jih pod strokovnim vodstvom tudi kodirali v tipične kategorije, celotno bazo podatkov z osnovnimi in s kodiranimi odgovori pa je zasnovala in uredila za analitsko obdelavo soavtorica M. Gnidovec, tedaj asistentka pri predmetu.

2.5 Analitske metode, domneve

V analizi empiričnega gradiva smo uporabili naslednje metode opisne statistike: (1) zgostitev odgovorov na odprta vprašanja s pomočjo iskanja/določanja ključnih besed v odgovorih in naknadne opredelitve meril za verodostojnejše kodiranje teh odgovorov; (2) redukcija multiplih odgovorov tam, kjer je bilo potrebno odgovore rangirati po pomembnosti, na prvorangirani odgovor; (3) dodatna redukcija odgovorov v dihotomne spremenljivke, za potrebe grobe agregatne analize povezanosti spremenljivk; (4) izdelava opisnih statistik (frekvenc), za osnovni opis strukture odgovorov na postavljena vprašanja; (5) analiza

⁵ Pri zasnovi vprašalnika, vnosu podatkov in kodiranju odprtih odgovorov so sodelovali naslednji študenti 2. letnika kulturologije v štud. letu 2001/2002: BESLIČ ANJA, BEZJAK ALENKA, BORŠIČ URŠKA, FERENC TAMARA, HERZMANŠKY BARBARA, HUSAR NEŠKA, KLAUŽ TINA, KOGAL NADJA, LESKOVŠEK MAJA, LUŽAR TINA, MILOŠIČ ANDREJA, NABERNIK MATEJ, PERPAR IRENA, PUŠNAR ŠPELA, RIŽNAR NATAŠA, ROZMAN ANA, RUSTJA UROŠ, SINKAR MAJA, SMONKAR - ROJEC MATEJA, SPREIZER BARBARA, ŠTIH MIRJAM, VODOPIVEC URŠA, ZAVRŠNIK ELIZABETA.

⁶ Ta predpostavka ni najbolj korektna: vedno si zlahka predstavljamo, da neodgovori niso slučajni, saj običajno raje ne odgovarjajo ravno tisti, ki imajo do vsebine ankete kakšne osebne zadržke, denimo da glede vsebine ankete nimajo kakšnih posebno dobrih novic ali izkušenj (v našem primer, nimajo službe, niso imeli veselja s študijem ipd.); da bi te oklevajoče ali zavrčajoče osebe le prepričali, naj s svojim sodelovanjem v anketi izrazijo tudi takšna svoja mnenja, ker so za celovitejšo sliko raziskovanega pojava dragocena, je potreben poseben napor, ki pa ga sami naknadno, po drugem razpošiljanju anket, nismo več vlagali, razen kolikor je bilo tega prisotnega že v spremnem dopisu.

bivariatne povezanosti mnenj s potencialnimi faktorji, ki lahko vplivajo na mnenja študentov, pri čemer so bili kot faktorji izbrani: delovna aktivnost študentov med študijem, način iskanja zaposlitve, poglaviti vir preživljanja v času študija (dihotomne spremenljivke, glej opis metode pod 3); in (6) analiza povezanosti faktorjev med seboj.

Vsebinska pričakovanja, ki so vplivala na izbor teh enostavnejših metod, so temeljila na predpostavkah (domnevah): (1) da imajo študentje FDV v sklepni fazi študija oziroma diplomanti različne poglede na dodiplomski in morebitni podiplomski študij na FDV, (2) da razpolagajo z različnimi delovnimi izkušnjami v toku študija, (3) da je med njimi večina žensk, (4) da se težko prebijajo do prvih zaposlitev.

3. Kodiranje odgovorov na odprta vprašanja

V anketi (Priloga 1) je bilo postavljenih 11 odprtih vprašanj. Z njimi smo želeli pridobiti čimbolj avtentične odgovore na problematiko, o kateri smo imeli le slutnje, ne pa pravih, empirično podprtih (kategorij) odgovorov. Študentje kulturologije 2. letnika, ki so v šolskem letu 2001/02 pomagali pri pripravi in izvedbi ankete (glej opombo 2), so se po prejemu vprašalnikov oziroma odgovorov nanje razdelili v pet skupin, si razdelili izpolnjene vprašalnike, vnesli narativ iz njih v bazo podatkov, nato pa pazljivo pregledali prav vse odgovore na posamezna vprašanja. Po skupni razpravi, ki se je naslanjala na pridobljene odgovore in na razmislek, kaj bi jih lahko povezovalo (Boyatzis 1998), z namenom, da bi lahko ustvarili enodimenzionalno krajšo lestvico najverjetnejših (najpogostejših) reduciranih odgovorov, so nato za vsako vprašanje predlagali kratko nominalno lestvico, zasnovano na konsenzualno dogovorjenem skupnem merilu, ki naj bi čimbolj verno posrkala bistvo posamičnih odgovorov v eno od svojih kategorij.

Naj opozorimo, da smo s tem postopkom skušali narediti prehod iz kvalitativne v kvantitativno analizo, kar ni enostavno, še zlasti, če teoretska pričakovanja niso dovolj strukturirana. Ni vedno lahko najti skupne razsežnosti različnih odgovorov, ki bi 'lepo' povezovala glavne razlike med njimi. Kodiranje iz pisanega sporočila v besedne kategorije zato nasploh ni enolično početje, še zlasti ne, če so odgovori daljši, takšni, da obsegajo več pogledov in pomene, ki so nakazani 'med vrsticami'. Očitno nobena tehnika reduciranja besedil v nominalne kategorije ne more zamenjati dobrega vnaprejšnjega teoretskega vpogleda v problematiko, ki edini lahko pripomore, da je opredeljena oziroma pridobljena krajša lestvica toliko nedvoumna, da različne, redke ali polne, odgovore relativno zlahka uvrstimo v njene kategorije. Poleg tega, da je med repondenti možno različno gledanje na pojav, je možno celo pri isti osebi tudi več različnih pogledov na isto problematiko, zato je kodiranje delikatna faza analitskega dela. Bolje rečeno, latentna struktura sporočil je v dobršni meri odvisna od »sposobnosti videnja« bralca v bistvo sporočil (primerjaj Boyatzis 1998:1-16, Berg 2001:253-262). Posledica tega razmisleka je, da so lestvice, ki jih predlagamo za analizo proučevanega pojava, le nekakšen zasilni, vmesni izdelek, ki so ga po najboljših možeh pripravili študenti, a bi ga morda kazalo ob priliki še premisliti in izboljšati.

V prilogi podajamo na novo oblikovane lestvice za vsako od odprtih vprašanj, tem pa sledijo vsi individualni odgovori na posamična vprašanja, ki so bili osnova za tvorbo lestvic (Priloga 1). To smo storili z namenom, da lahko bralec uživa v prebiranju živih individualnih sporočil, zraven pa lahko še razmišlja in presoja, koliko je bilo izbrano kodiranje teh odgovorov kakovostno.

4. Problem: razpršena delovna aktivnost študentov/diplomantov

Med anketiranimi študenti kulturologije je bilo 16 (24%) diplomantov in 51 (76%) absolventov. Diplomiranost je odvisna od leta vpisa, kar je sicer naravno (povprečje študijskih let za diplomante je 5.7 leta, za ostale 6.1 let), a ker je tudi med najstarejšimi absolventi še vedno precej nediplomiranih (več kot polovica), to kaže na problem, ki je lahko povezan z zagatami v zaposlovanju.

Tabela 4.1: Uspeh v diplomiranju, po vpisnih generacijah študentov

Vpis	Vpisanih	Diplomirani	Leta od vpisa	Nediplomirani	Leta od vpisa	% nediplomiranih
1994	11	5	6.2	6	8	55%
1995	14	5	6.0	9	7	64%
1996	23	5	5.2	18	6	77%
1997	15			15	5	100%
1998	1	1	4.0	0		
Skupaj	64	16	5.7	48	6.1	67%

Osnovno vprašanje ankete je bilo, kaj pravzaprav počno anketirani absolventi (51 oseb) in diplomanti (16 oseb) kulturologije FDV za svoje preživljanje.

Tabela 4.2: Ali ste sedaj delovno aktivni (v7)

	Frekv.	Frekv. TOTAL %	Frekv. VALID %
1 Da	40	59,7	59,7
2 Ne	27	40,3	40,3
(Total valid)	67		100,0
(System missing)	0	0.0	
TOTAL	67	100,0	

Večina anketiranih (60%) je bila delovno aktivnih. A preboj proti trajnemu delu, da ne govorimo o željenem delu, ni enostaven, kar najprej pokažejo pestra delovna razmerja in način plačila aktivnih oseb.

Tabela 4.3: Vrsta delovne aktivnosti in način plačila za delo (v13_raz x v13_plac)

Vrsta dela	Gotovina	Avtorski honorar	Pogodbeno plačilo	Bruto plača	Nejasno	Skupaj
Pripravnništvo				2		2
Za določen čas			2	7		9
Za nedoločen čas	2	4		4		10
Občasna dela	6	5	3			14
Drugo, nejasno					5	5
Skupaj	8	9	5	13	5	40

Neko formalno obliko zaposlitve je imelo 21 oseb, od tega 10 oseb za nedoločen čas, 9 za določen čas, 2 pa sta bila pripravnika. Bruto plačo za nedoločen čas so imele le 4 osebe (1 novinar, 1 urednik in 2 administrativni delavki), vsi ostali pa so delali pod bolj fleksibilnimi zaposlitvenimi aranžmaji. Če povežemo vrsto dela, ki ga aktivni »študentje« opravljajo, še s področji dela, na katerih študentje delajo, in delovnimi pogoji, dobimo naslednjo sintetično sliko resnično »fleksibilnega« trga dela za študente in diplomante kulturologije FDV:

- 40 jih je delovno aktivnih za plačilo (60%), ostali niso, ker jim verjetno (še) ni treba biti (40%),
- za polni delovni čas dela 17 oseb (25% vseh),
- za nedoločen čas dela le 10 oseb (15% vseh),
- bruto plačo ima le 13 oseb (19% vseh); ostali delovno aktivni imajo bolj fleksibilne pogodbe o delu, torej služijo, a niso polno socialno zavarovani;

Študije FDV št. 4 (2006)

- od delovno aktivnih jih največ, 38%, dela v medijih, temu sledijo administrativna dela s 25%, razne druge stvari počne 22%, 5% jih je medijskih urednikov, s kulturo v ožjem smislu in z umetnostjo pa se (lahko) ukvarja le 10%;

Glavni problem s strani delodajalcev je bila po mnenju anktiranih študentov nerazpoznavnost profila kulturologa na slovenskem trgu dela, kar kaže naslednja tabela.

Tabela 4.4: Poglavitni problemi pri iskanju zaposlitve prvi navedni razlog (v9 x v7)

	Delovno aktivni	Delovno neaktivni	Skupaj
1 Ni imel problemov	5	0	5
2 Nerazpoznavnost in/ali nezanimanje za kulturologe	17	14	31
3 Premalo izkušenj	4	0	4
4 Neustrezno znanje	3	0	3
5 Pomanjkanje vez	2	1	3
6 Še ni iskal dela	5	5	10
TOTAL	26	20	56

Če upoštevamo vse odgovore z raznimi razlogi, ki so jih navedli študentje, dobimo naslednji vrstni red zaposlitvenih problemov, s katerimi se soočijo na slovenskem trgu dela:

1. Nerazpoznavnost in/ali nezanimanje za kulturologe (31 navedb)
2. Premalo izkušenj (7 navedb)
3. Neustrezno znanje (7 navedb)
4. Pomanjkanje vez in poznanstev (3 navedbe).

5. Ustreznost študija za zaposljivost študentov

5.1 Splošna mnenja o študiju kulturologije in zaposljivosti diplomantov

Uvodna vprašanja v vprašalniku so bila namenjena pisni oceni različnih vidikov študija kulturologije na FDV. Najprej smo preverili splošno zadovoljstvo z opravljenim študijem, glede na pričakovanja pred vpisom.

Tabela 5.1.1: Predstave o študiju pred vpisom na kulturologijo (v1)

Da je to ...	Frekv.	Frekv. TOTAL %	Frekv. VALID %
1 Umetnost	6	9,0	9,0
2 Kultura	21	31,3	31,3
3 Humanistične in družbene vede, teorija, splošnost	29	43,3	43,3
4 Drugo	11	16,4	16,4
(Total valid)	67		100,0
(System missing)	0	0,0	
TOTAL	67	100,0	

Največ študentov (43%) si je pod študijem kulturologije predstavljalo disciplinarno mešan študij humanističnih in družbenih ved, s primesmi (teoretične) splošnosti, nekako tretjina pa je pričakovala zelo usmerjen študij kulturnih (31%). Le slaba desetina si je pod tem študijem predstavlja še ožje področje, umetnostne zvrsti in žanre (9%).

Tabela 5.1.2: Ali je študij izpolnil vaše predstave in pričakovanja (v2)

	<i>Frekv.</i>	<i>Frekv.</i> <i>TOTAL %</i>	<i>Frekv.</i> <i>VALID %</i>
1 <i>Da</i>	11	16,4	16,4
2 <i>Delno</i>	44	65,7	65,7
3 <i>Ne</i>	12	17,9	17,9
(<i>Total valid</i>)	67		100,0
(<i>System missing</i>)	0	0.0	
TOTAL	67	100,0	

Zanimivo je, da opravljeni študij ocenjuje zelo kritično le manjši del respondentov, v smislu, da ta študij ni izpolnil njihovih pričakovanj (18%). Pri večini respondentov (66%) je mnenje o opravljenem študiju bolj pretehtano, v smislu, da je ta študij deloma izpolnil njihova pričakovanja, deloma pa ne; kar pomeni tudi, da imajo poleg potešitve svojih začetnih pričakovanj v sebi tudi nekaj zadržkov, kako je bil sam študij izpeljan. Križanje začetnih pričakovanj (v1) in izpolnitve teh pričakovanj (v2) ne pokaže, da bi začetne predstave značilno vplivale na končni vtis o študiju (tabela v1 x v2 pridela naslednje statistike: chi-square = 9.5, df = 4, sign. = 0.145), saj se pri vseh kategorijah začetnih pričakovanj struktura končnih predstav ohranja v gornjem razmerju.

Seveda nas je najbolj zanimal splošni vtis študentov o njihovem občutku družbene koristnosti, o tem, ali menijo, da študij kulturologije nudi ustrezno osnovo za učinkovito iskanje primernih zaposlitev. Struktura odgovorov na to vprašanje nam da naslednjo sliko dokaj kritičnega razpoloženja respondentov.

Tabela 5.1.3: Pridobljeno znanje na FDV ponuja dobro izhodišče pri iskanju zaposlitve (v3)

	<i>Frekv.</i>	<i>Frekv.</i> <i>TOTAL %</i>	<i>Frekv.</i> <i>VALID %</i>
1 <i>Da</i>	13	19,4	19,4
2 <i>Ne</i>	41	61,2	61,2
3 <i>Ne vem</i>	13	19,4	19,4
(<i>Total valid</i>)	67	100,0	100,0
(<i>System missing</i>)	0	0	
TOTAL	67	100,0	

Večina študentov (61%) meni, da trenutni študij kulturologije (v letu 2002, stari program) ne nudi dobrega izhodišča za zaposlovanje. Če k njim prištejemo še neopredeljene, ki vsaj deloma slutijo, da vse ne bo šlo najbolj gladko, zato so odgovorili z oklevanjem (odgovor: ne vem), pa se delež za zaposlitveno zaskrbljenih študentov dvigne na visokih 80%.

Dveh tretjini študentov z izraženim delnim zadovoljstvom, hkrati z 18% študentov z izraženim nezadovoljstvom s študijem kulturologije, in pa osem desetih vseh študentov, ki jih je skrbelo za zaposlitev, je dovolj široka, stvarna podlaga, da smo lahko v nadaljevanju ankete računali tudi na številne pripombe in predloge glede izboljšanja programa kulturologije in njegove izvedbe, v smeri zapažanj in želja študentov.

5.2 Študentski predlogi sprememb za dvig zadovoljstva in večjo zaposljivost

V anketi smo respondentom predlagali, da svoje sugestije za izboljšanje programa kulturologije uvrstijo v tri rubrike, kjer na ocenijo teoretsko zasnovo študija, predmetnik in praktično izvedba. Študentske evalvacije teh vidikov programa kulturologije, skupaj s predlogi izboljšav, so zanimive. Vse podane ocene in sugestije v nadaljevanju strnjeno strnjeno povzemamo; dobili smo jih tako, da smo zapisane narative poenostavili v nominalne merske lestvice (vsi originalni narativi in postopki kodiranja pa so Prilogi 2).

Najprej naj se dotaknemo študentskih pogledov na pretežno teoretsko zasnovanost tega študija.

Tabela 5.2.1: Predlagane spremembe teoretskega poudarka v programu (v4a)

<i>Predlagam, da je glede teoretskega poudarka ...</i>	<i>Frekv.</i>	<i>Frekv. TOTAL %</i>	<i>Frekv. VALID %</i>
1 več praktičnih predmetov in manj filozofije	23	34,3	45,1
2 več kulturoloških tem (umetnost, antropologija,...)	16	23,9	31,4
3 specializacija, večja usklajenost predmetov	8	11,9	15,7
4 več filozofije, ali pa brez sprememb	4	6,0	7,8
(Total valid)	51	76,1	100,0
(System missing)	16	23,9	
TOTAL	67	100,0	

Z vidika predlaganih študentskih sprememb v glavnem teoretskem poudarku študija (možen je bil le en odgovor, n = 51) je bilo največ sugestij, da bi bilo v programu na splošno mnogo več praktičnih in dosti manj 'filozofskih' predmetov (45%). Dalje, več kulturne in umetniške specializacije, ki naj bi naredil ta študij programsko distinktiven do ostalih študijev na FDV, si želi nadaljnjih 47%. Le peščica (8%), morda je to tisti segment ljudi, ki si ga je v bistvu predstavljal Hribar v času snovanja tega študija, pa bi raje še bolj poglobljala že zastavljeno poglobljeno filozofsko in teoretsko usmerjenost tega programa, kar je bila pravzaprav osnovna ideja ustanoviteljev tega študija.

Če bi vzeli samo po en (prvi) odgovor na naslednje vprašanje, o predlaganih spremembah predmetnika (n = 59), se pokaže, da si je največ študentov v programu kulturologije želelo več specializiranih predmetov s področja kulture in umetnosti (27%), več izbirnih predmetov (24%), več prakse (18%) in manj 'filozofije' (19%). Ker pa so respondenti običajno podali več kot en sam predlog o željenih spremembah predmetnika, je korektno, da kodiramo vse njihove raznorodne odgovore (teh se je nabralo 78) in znova predstavimo nekoliko korigirano porazdelitev (multiplih) odgovorov.

Tabela 5.2.2: Predlagane spremembe predmetnika (v4b) – možnih več odgovorov

<i>Predlagam, da je pri predmetih ...</i>	<i>Frekv. enot.</i>	<i>Frekv. odgov.</i>	<i>Frekv. odgov. %</i>	<i>Frekv. enot %</i>
1 več predmetov s področja kulture in umetnosti		30	38,5	50,8
2 več prakse, manj teorije		17	21,8	28,8
3 več vrst izbirnih predmetov		16	20,5	27,1
4 manj 'filozofije'		15	19,2	25,4
(Total valid)	59	78	100,0	132,2
(System missing)	8			
TOTAL	67			

V porazdelitvi vseh danih odgovorov na to vprašanje pride še bolj do izraza osnovna želja študentov, da je v programu kulturologije mnogo več predmetov z ožjega področja kulture in umetnosti (prim. 38% zdaj, s 27% prej), več prakse in več predmetne izbirnosti.

Naslednje vprašanje tega sklopa se je nanašalo na morebitne predloge študentov o spremembah bolj praktičnih vsebin in vidikov programa. Na to vprašanje je odgovorilo malo manj študentov kot prej, le 49, dali pa so skupaj 62 različnih odgovorov (kodirana so bila v šest kategorij), zato podajamo porazdelitev kodiranih (multiplih) odgovorov.

Tabela 5.2.3: Predlagane praktične spremembe (v4c) – možnih več odgovorov

	Frekv. enot.	Frekv. odgov.	Frekv. odgov. %	Frekv. enot %
1 več praktičnega / raziskovalnega dela		19	30,6	38,8
2 obiskovanje / sodelovanje s kulturnimi inštitucijami		14	22,5	28,6
3 samostojno (študijsko) delo		12	19,4	24,5
4 večja interakcija / komunikacija s profesorji		6	9,7	12,2
5 potrebne bi bile spremembe urnika		6	9,7	12,2
6 večja obravnava aktualne problematike		5	8,1	10,2
(Total valid)	49	78	100,0	126,5
(System missing)	18			
TOTAL	67			

Tovrstne sugestije študentov lahko strnemo v njihov predlog, da bi bilo v programu več praktičnega, tudi raziskovalnega dela, več sodelovanja s kulturnimi institucijami, kjer se naj bi študentje kasneje primarno zaposlovali, več navajanja na samostojno praktično in raziskovalno delo, seveda ob povečani interakciji oziroma komunikaciji s profesorji in asistenti.

Križanje izpolnitve študijskih pričakovanj (spremenljivka v2, glej Tabelo 4.1.2) s predlogi sprememb v teoretskih, predmetnih in praktičnih vidikih programa nam da *nekaj osnov za sklepanje, kakšni so podsegmenti okrog 18% najbolj nezadovoljnih študentov kulturologije (pri njih študij ni izpolnil njihovih pričakovanj). To so:*

- tisti, ki bi v spremenjeni teoretski zasnovi dali večji poudarek kulturno-umetniškim temam (od 31% tretjina);
- tisti, ki bi v spremenjeni teoretski zasnovi raje manj filozofije in več prakse (od 45% četrtina);
- tisti, ki bi v spremenjeni predmetni zasnovi raje manj teorije (od 28 % četrtina);
- tisti, ki bi spremenjeni praktični izvedbi dali večji poudarek izboljšanju urnika (od 12% tretjina);
- tisti, ki bi spremenjeni praktični izvedbi študija dali več na praktične, raziskovalne vsebine, ob pazljivem mentorstvu (od 40% četrtina).

Med anketiranimi smo zatem tudi izrecno preverili, ali naj bi njihovi predlogi prispevali k njihovi večji zaposljivosti? Sedem desetih jih meni, da je temu tako.

Tabela 5.2.4: Se predlogi za spremembo programa nanašajo na večjo zaposljivost? (v5)

	Frekv.	Frekv. TOTAL %	Frekv. VALID %
1 Da	46	68,7	76,7
2 Ne	8	11,9	13,3
3 Ne vem	6	9,0	10,0
(Total valid)	60	89,6	100,0
(System missing)	7	10,4	
TOTAL	67	100,0	

Na kontrolno vprašanje, ali so njihove sugestije, tj. predlagane spremembe v programu kulturologije, tudi takšne, da se z njimi povečujejo njihove zaposlitvene možnosti po izteku študija, je večina respondentov (n = 46, tj. 77%) odvrnila pritrdilno. Ker pa takšno futuristično namerjeno vprašanje oziroma odgovor nanj vedno spremlja negotovost, nanj ni odgovorilo 13% vseh vprašanih, 9% pa jih je izjavilo, da tega preprosto ne ve.

Seveda ne bi bilo prav, da v vse bolj liberalnem slovenskem gospodarstvu vso odgovornost za zaposljivost diplomantov prenesemo na visokošolski program in njegove izvajalce (širši razmislek o tem je v Kramberger 2003). Je pa brez dvoma z gornjimi odgovori študentov podana močna indikacija, da se diplomanti kulturologije s FDV glede svoje zaposljivosti čutijo izjemno negotovo. Večina, skoraj 9/10, ima

občutek, da bi se ta negotovost lahko znatno zmanjšala, če bi bil program kulturologije na FDV vsebinsko bolj specializiran na kulturo in umetnost, tudi bolj praktično naravnano, v smislu tesnejšega stika šole s potencialnimi delodajalci in s pogostejšim šolskim analiziranjem tipičnih dnevnih problemov in dilem delodajalcev.

Če sporočila iz vseh študentskih predlogov nekako strnemo, glede na večinska mnenja, naj bi šle morebitne spremembe programa kulturologije v tri glavne smeri: v večjo kulturno-umetnostno specializacijo študija (v primerjavi z ostalim družboslovjem na FDV), v večjo predmetno izbirnost, v večjo praktičnost študija, zlasti pa v povečan stik s potencialnimi delodajalci. Če ob tem ne zanemarimo manjšinskih predlogov, ne moremo preslišati - sicer redkeje prisotnih - sugestij, ki pa si, zanimivo, želijo bolj teoretsko poglavljen študiju kulturologijo.

Vse to nas napeljuje na misel, da bi v prenovi študija smotrna *večja modularnost* sedanjega enovitega programa kulturologije.

5.3 Želje o nadaljevanju študija

Ker je študij kulturologije na FDV pretežno teoretsko, široko družboslovno zasnovan, pa tudi zato, ker je vse bolj v navadi, da se študentje odločajo za podiplomski študij, smo jih povprašali tudi o nadaljevanju študija.

Tabela 5.3.1: Podiplomski študij? (v12)

	Frekv.	Frekv. TOTAL %	Frekv. VALID %
1 Ne razmišlja	8	11,9	11,9
2 Malo razmišlja	22	32,8	32,8
3 Resno razmišlja	29	43,3	43,3
4 Je že vpisan	8	11,9	11,9
(Total valid)	67	100,0	100,0
(System missing)	0		
TOTAL	67	100,0	

Na to vprašanje so vsi odgovorili. Prav zanimivo je, da je bilo od 16 diplomiranih na podiplomskem študiju vpisana skoraj polovica (7 študentov), od tega dva na ISH, štirje na FDV, eden pa neznano kje. Med ostalimi je vzorec, zanimivo, podoben: tudi tu jih kar polovica jih resno razmišlja o nadaljevanju študija, nadaljnjih 30% pa vsaj malo.

Ali to pomeni, da se bo skušalo (zmoglo?) po diplomi 'zares' zaposliti le od 10% do 20% generacije, ostali pa bodo šli na podiplomski študij? Ali pa je to že znamenje nenavadno visoke zasičenosti oziroma šibke absorpcijske sposobnosti ali celo neprivlačnosti slovenskega kulturniškega trga dela? Vprašanje, vredno dodatnega raziskovanja.

6. Obštudijske delovne izkušnje, prehod v zaposlitev

6.1 6.1 Delovne izkušnje

Pridobivanje delovnih izkušenj je najbolj zanesljiv način, da si mlad človek izostri občutek, kaj ga v resnici veseli početi, kaj pa ga morda odvrča v stvarnem delovnem okolju. Hkrati delovne izkušnje na učinkovit način povežejo delo s pridobivanjem sredstev za preživljanje, kar je deloma različna izkušnja v primerjavi s študijem, ko so sredstva preživljanja »sposojena«. V ta namen – da bi raziskali obštudijski stik študentov z zaposlovalskim prostorom - smo anketirane povprašali različne stvari.

Tabela 6.1.1: Ste v času študija pridobili kakšno praktično obštudijsko znanje (v12)

	<i>Frekv.</i>	<i>Frekv.</i> <i>TOTAL %</i>	<i>Frekv.</i> <i>VALID %</i>
1 <i>Da</i>	39	85,2	60,9
2 <i>Ne</i>	25	38,3	31,1
(<i>Total valid</i>)	64	95,5	100,0
(<i>System missing</i>)	3	4,5	
TOTAL	67	100,0	

Razna obštudijska znanja si je z »delom za plačilo« pridobilo okrog 60% anketiranih študentov. Opravljali pa so dokaj različna dela, zato smo izmed 43 navedb, ki jih je podalo 38 študentov, poiskali vrstni red najpogostejših obštudijskih del (iz vseh odgovorov):

1. Novinarstvo in odnosi z javnostjo (19 navedb oz. 44%)
2. Učenje tujih jezikov, drugo po priložnosti (15 navedb oz. 33%)
3. Pedagoško delo (5 navedb oz. 11%)
4. Delo v kulturnih organizacijah (5 navedb oz. 11%).

Vidimo lahko, da jih je največ, skoraj polovica, obštudijsko delalo zlasti v medijskem zaposlitvenem prostoru in sicer razna novinarska ali uredniška dela in opravila v zvezi z odnosi z javnostmi. Preostali so delali kaj drugega: pedagoško delo (5%), učenje tujih jezikov in priložnostna dela (33%). Samo desetina pa je delala v »ožje kulturnih« organizacijah, torej na področju, ki naj bi ga praviloma ti študentje najbolj poznali in spoznavali. To pomeni, da je šibek stik študentov s potencialnim oziroma najbolj zaželenim zaposlovalskim okoljem - v »ožji« kulturi - dejansko resen zaposlitveni in identitetni problem študentov kulturologije na FDV v toku študija.

6.2 Poti in načini iskanja zaposlitev

Da bi razbrali poglobitve načine, kako anketirani iščejo zaposlitev, smo jih povprašali tudi po tem. Vnaprej smo navedli najverjetnejše poti, povzete po številnih drugih raziskavah, in jih prosili, da jih rangirajo glede na svoje izkušnje in na to, kako se nanje zanesejo. Za namen tega poročila smo odgovore nekoliko poenostavili, saj smo tvorili novo spremenljivko tako, da smo pri vsakem študentu upoštevali le tisto pot, ki ji je pripisal najvišji rang. Dobimo naslednji razpored (odgovorilo je 64 oseb):

1. vprašam neposredno pri delodajalcih (30%)
2. prijava na razpis v časopisih (25%)
3. preko prijateljev, sorodnikov (21%)
4. samozaposlitev, svobodnjak ipd. (9%)
5. zavod za zaposlovanje (6%)
6. drugo (3%)

Vidimo lahko, da je najpogostejši način, kako si anketirani poiščejo delo in morebiti tudi zaposlitev, neformalna, torej takšna, da povprašujejo neposredno delodajalce ali pa iščejo delo preko prijateljev in sorodnikov (skupaj obe najznačilnejši poti tvorita preko 50% vseh strategij iskanja dela). Formalnih poti, javljanja na razpise (25%) in prijav na zavod za zaposlovanje (6%) se poslužujejo manj študentov, tretjina, torej te poti delujejo kot dodatne, ne pa kot primarne iskalne strategije zaposlovanja.

Če na grobo razdelimo v študente v dve skupini glede na bolj formalne (razpis, samozaposlitev, zavod) in bolj neformalne poti iskanja zaposlitve, dobimo naslednjo členitev:

1. odstotek študentov, ki se držijo bolj formalnih poti 45%
2. odstotek študentov, ki se držijo bolj neformalnih poti 55%.
- 3.

6.3 Pričakovanje, kaj je dobra služba

Zelo zanimivo je bilo tudi izvedeti, kaj današnjim mladim ljudem predstavlja dobra služba, saj so v takšna pričakovanja vtakane vrednote in naravnosti njihove temeljne narave, ki v igodnih okoliščinah lahko usmerjajo njihova ravnanja pri iskanju zaposlitve. Tudi pri povzemanju odgovorov na to vprašanje smo sporočila respondentov nekoliko poenostavili, saj smo pri vsakem posamezniku upoštevali le tisto potezo dobre službe, ki ji je ta pripisal najvišji rang. Na vprašanje, kaj mora nuditi dobra služba, lahko odgovore po pomembnosti uredimo takole:

7. Prava vsebina dela (39%)
8. Perspektivnost službe (25%)
9. Dobre delovne razmere (15%)
10. Dobra plača (8%)
11. Kaj drugega (odnosi, izobraževanje, napredovanje, ugled, potovanja) (13%)

Med našimi respondenti so prevladovale tri klasične motivacijske prvine dela: prava vsebina dela je daleč na prvem mestu (pri približno 40% anketiranih), sledita ji perspektivnost službe (25%) in dobre delovne razmere (15%); ostale motivacije so manj izrazite in razširjene. Iz takšne strukture odgovorov lahko predvidevamo, da je za marsikoga, ki se je odločil za študij kulturologije, ravno nezmožnost, da bi našel službo s pravo vsebino dela, dokaj moteča ovira, morda celo frustracija, pri prvem vstopu v delovno aktivno življenjsko vlogo.

Če glede na pričakovanja o dobri službi razdelimo vse respondente le v dve skupini, pri čemer v prvo damo tiste, ki jim je primarna vrlina prava vsebina dela ali dobri medsebojni odnosi ali družben ugled (bolj socialno naravnane vrednote), v drugo pa vse ostale (bolj individualno naravnane vrednote: perspektivnost službe, dobre delovne razmere, dobra plača, dodatno izobraževanje, napredovanje, potovanja), kar bi s skrbjo v glasu Bauman poimenoval »moderna fluidnost« (Bauman 2000), dobimo naslednjo členitev študentske populacije:

1. kolektivni nagib: prava vsebina dela in socialni stiki najvažnejši 45%
2. individualni nagib: najvažnejše so individualne možnosti v službi 55%.

7. Demografija in podobno

Uvodoma smo že navedli, da jih je od vseh anketiranih diplomiralo le 25% (16 oseb od 67), ostali z dokončanjem študija »zavlačujejo«. Med repondenti je, podobno kot pri vpisu na kulturologijo, le 10% moških. Študij je pretežno feminiziran, zanimivo pa je, da je profesorski kader, ki uči na kulturologiji, pretežno moški⁷. Drobna hipoteza: ali ne bi vsaj del zaznanega neskladja med ponudbo vsebin (učitelji in sodelavci) in povpraševanjem po njih (študentke!) v študiju kulturologije na FDV mogli pripisati tudi temu nesorazmerju?

Nekaj o intelektualnem vzdušju v izvornih družinah nam lahko pove izobrazbena struktura očetov in mater, saj odtod lahko sklepamo na stopnjo prenosa kulturnega kapitala med generacijami (Bourdieu) in dodatno še na vpliv izobrazbene hetero- oziroma homogamije izvornih družin. Najbolj zanimivo je, da je izobrazbena sestava družin, iz katerih izvirajo kulturologi, izredno visoka glede na splošno populacijsko povprečje, preko 40% staršev ima univerzitetno izobrazbo, v splošni populaciji le 15%. Lahko bi skorajda govorili o *elitnih* izvornih družinah kulturologov, glede na veliko možnost prenosa kulturnega (in socialnega) kapitala od prednikov na potomce, kar se po novejših raziskavah obrestuje tudi pri karierah potomcev v akademskem svetu (Hansen in Mastekaasa 2006).

Tabela 7.1.1: Izobrazba mater in očetov kulturologov (v15_oce x v15_mama)

Izobrazba oče	Izobrazba mama				Skupaj	Skupaj%
	Osnovna šola	Poklicna šola	Splošna sr. šola	Univerza		
Osnovna šola	2	2	1	0	5	7,7%
Poklicna šola	3	6	7	4	20	30,8%
Splošna sr. šola	1	1	8	3	13	20,0%
Univerza	0	2	3	22	27	100,0
Skupaj	6	11	19	29	65	
Skupaj %	9,2%	16,9%	29,2%	44,6%		

Toda izobrazba mater presega izobrazbo očetov, kajti matere imajo ob sicer podobnem deležu univerzitetne izobrazbe ko očetje (44% proti 40%) izrazito večji delež zaključenih splošnih srednjih šol (28% proti 19%), medtem ko pri očetih s srednješolsko izobrazbo prevladuje poklicna šola (30%).

⁷ Do leta 2002 je bilo devet desetih visokošolskih učiteljev in sodelavcev na tej katedri moških, leta 2006 pa je spolno razmerje nekoliko ugodnejše: od 15 učiteljev in sodelavcev je 5 žensk, tj. tretjina.

Prisotna je tudi statistično značilna izobrazbena homogamija staršev, v mislu, da višja izobrazba enega od staršev napoveduje višjo izobrazbo drugega. Večina respondentov meni (subjektivna ocena), da po standardu (izvornih družin) spadajo v srednji (85%) ali višji razred (7%); no, to je vedno nediskriminativen podatek.

Zanimiv podatek je še poglobilni vir preživljanja v času študija. Študentom smo dali na razpolago, da po pomembnosti označijo vse vire preživljanja (starši, lastno delo, štipendija, drugo). Če, podobno kot poprej, upoštevamo samo najpomembnejši navedeni vir, dobimo naslednjo porazdelitev virov vpreživljanja študentov v času študija:

1. starši	40%
2. delo	34%
3. štipendija	21%
4. drugo	5%

Če pa povežemo te vire tako, da v eno skupino damo le tiste, ki imajo za vir le lastno delo in štipendijo (bolj lastni, osebni, prisluženi viri), v drugo pa vse ostale, ki so v času študija razpolagali z bolj »sposojenimi«, družinskimi viri, dobimo naslednji vpogled:

1. študenti z lastnimi, bolj osebnimi viri	17%
2. študenti z bolj »sposojenimi« viri	83%

8. Vplivi izbranih faktorjev na mnenja in pričakovanja

V zadnjem delu članka se bomo poigrali še z analizo vpliva izbranih sociodemografskih faktorjev na oblikovanje mnenj o samem študiju kulturologije in o zaposlitvenih ter službenih pričakovanjih. Izbrali smo samo tri faktorje, ponazorjene z naslednjimi dihotomnimi spremenljivkami, in sicer:

1. delovne izkušnje v toku študija	(1 – delovno aktivni,	2 – delovno neaktivni),
2. glavni način iskanja dela	(1 – formalne poti,	2 – neformalne poti)
3. glavni vir preživljanja	(1 – prisluženi vir,	2 – sposojeni vir).

Predpostavljamo, da naj bi ti faktorji lahko vplivali na oblikovanje študentskih mnenj, tako do študija kot do pričakovanj v zvezi z zaposlovanjem. Z drugimi besedami, lahko si predstavljamo, da na primer tisti, ki je delovno aktiven v času študija, že ima stik s sfero zaposlovanja, zato svoja stališča o tem, katero šolsko znanje je neposredno koristno za delo, lahko hitreje poveže s svojimi praktičnimi izkušnjami (to seveda ne pomeni, da predpostavljamo, da bodo študenti z izkušnjami zahtevali, da se na fakulteti učijo le praktičnih zadev; morda je res ravno obratno!). Podobne domneve o morebitnem vplivu se držijo drugih dveh faktorjev, glavnega načina iskanja dela in glavnega vira preživljanja v času študija.

Predhodna analiza povezanosti treh faktorjev med seboj je pokazala, da trojne interakcije med njimi ni, kar pomeni, da delovne izkušnje v toku študija ne vplivajo na to, kako sta povezana glavni vir preživljanja v času študija in glavni način iskanja dela. Dvojne interakcije pa obstajajo in sicer je najbolj zanimiva ta, da med študenti, ki so *delovni aktivni v času študija, pri iskanju precej bolj prevladujejo neformalne poti iskanja zaposlitve in službe* (66%) kot pri ostalih študentih, ki so v toku študija delovno neaktivni (44%). Rečeno drugače, delovno aktivni študenti imajo z zaposlovalsko sfero več stika kot delovno neaktivni in zato tudi več neformalnih informacij, kako priti do dela in službe.

V nadaljevanju na shematiziran način prikazujemo rezultate analize bivariatne povezanosti izbranih treh sociodemografskih faktorjev z izbranimi mnenji.

Tabela 8.1: Vpliv delovnih izkušenj* v toku študija na mnenja študentov

MNENJA	Vpliv? (statistično značilne razlike?)	Komentar
V1 Začetna predstava o študiju	Da	DNA si želijo več specializacije v programu kot DA
V2 Študij je izpolnil pričakovanja	Ne	
V3 Študij je dobro izhodišče za zaposlitev	Da	DA se s tem bolj strinjajo kot DNA
V4a Predlog sprememb programa – teorije	Da	DA terjajo več praktičnih predmetov, manj filozofije, DNA več kulture in umetnosti
V4b Predlog sprememb programa – predmetnika	Da	DA želijo manj teorije, filozofije
V4c Predlog sprememb programa – izvedbe	Da	DA terjajo več stikov s kulturnimi institucijami, DNA pa več pogovora v razredu
V5 Predlog sprememb več zaposlitvene možnosti	Da	DA so bolj prepričani v to kot DNA
V11 Predstava, kaj je dobra služba	Da	DA se bolj nagibajo k pravi vsebini dela kot DNA, DNA pa bolj težijo k individualnim pravicam v pogojih dela
V12 Ideja o nadaljevanje študija	Ne	

* DA – delovno aktivni, DNA – delovno neaktivni v toku študija

Analiza povezanosti mnenj z delovnimi izkušnjami pokaže, da so delovno aktivni do študija kulturologije drugače kritični kot delovno neaktivni študentje: prvi so nekoliko bolj usmerjeni v prakso, drugi pa v specializacijo (kultura, umetnost). Morda je tu najbolj zanimivo spoznanje, da so delovno neaktivni v svojih predstavah o tem, kaj je dobra služba, bolj individualno usmerjeni kakor pa delovno aktivni.

Tabela 8.2: Vpliv prevladujočega načina iskanja dela/službe* na mnenja študentov

MNENJA	Vpliv? (statistično značilne razlike?)	Komentar
V1 Začetna predstava o študiju	Ne	
V2 Študij je izpolnil pričakovanja	Ne	
V3 Študij je dobro izhodišče za zaposlitev	Da	ŠNF bolj kot ŠF menijo, da študij ni dobro izhodišče
V4a Predlog sprememb programa – teorije	Ne	
V4b Predlog sprememb programa – predmetnika	Da	ŠNF bolj kot ŠF poudarjajo, da je treba več prakse, manj teorije
V4c Predlog sprememb programa – izvedbe	Da	ŠNF terjajo več prakse in raziskovalnega dela, ŠF terjajo več sodelovanja s kulturnimi inštitucijami
V5 Predlog sprememb več zaposlitvene možnosti	Ne	
V11 Predstava, kaj je dobra služba	Ne	
V12 Ideja o nadaljevanje študija	Ne	

* ŠF – študenti, ki ubirajo formalne poti, ŠNF – študenti, ki ubirajo neformalne poti

Analiza povezanosti mnenj z načinom iskanja zaposlitve pokaže, da si stika s kulturnimi inštitucijami želijo predvsem tisti, ki pri iskanju dela in zaposlitve ubirajo bolj formalne poti (razpisi, ipd.). To pomeni, da so manj zagnani v iskanju službe, zato jih upravičeno nekoliko skrbi slab, šibek stik z željeno zaposlitveno domeno.

Tabela 8.3: Vpliv glavnih virov preživljanja* na mnenja študentov

MNENJA	Vpliv? (statistično značilne razlike?)	Komentar
V1 Začetna predstava o študiju	Da	ŠL so pričakovali več stvarnih tem, ŠS pa več splošnih tem
V2 Študij je izpolnil pričakovanja	Ne	
V3 Študij je dobro izhodišče za zaposlitev	Da	ŠL bolj kot ŠS menijo, da je študij dobro izhodišče za zaposlitve
V4a Predlog sprememb programa – teorije	Da	ŠL pričakujejo več praktičnih tem in manj filozofije, v primerjavi s ŠS, ki bi imeli več umetnosti in kulture
V4b Predlog sprememb programa – predmetnika	Ne	
V4c Predlog sprememb programa – izvedbe	Ne	
V5 Predlog sprememb večja zaposlitvene možnosti	Da	ŠS so bolj kot ŠL prepričani, da so njihovi predlogi koristni
V11 Predstava, kaj je dobra služba	Ne	
V12 Ideja o nadaljevanje študija	Da	Med ŠL jih je precej več kot med ŠS, ki resno razmišljajo o podiplomskem študiju

* ŠL – študenti z lastnimi viri, ŠS – študenti z bolj »sposojenimi« viri

Morda najbolj zanimiva ugotovitev iz analize povezanosti med mnenji in glavnim virom preživljanja je ta, da je med študenti z lastnimi viri precej več tistih, ki resno razmišljajo o podiplomskem študiju, kot pa med študenti, ki imajo kombinirane vire preživljanja. So sicer v manjšini, a med njimi je želja po nadaljevanju študija zelo prisotna.

9. Sklepne misli

V članku so podani rezultati raziskave med študenti kulturologije na FDV, ki so do marca 2002 dosegli absolventski status ali pa so že diplomirali. Cilj raziskave je bil v iskanju zveze med zadovoljstvom študentov s študijskim programom in možnostmi zaposlovanja. V ozadju tega cilja je predvsem problem zavlačevanja študentov z diplomiranjem, ki pa je lahko tudi posledica slabših možnosti zaposlovanja na »kulturniškem« trgu dela v Sloveniji. Med anketiranimi jih ima le 15% bruto plačo in delo za nedoločen čas, drugi si pridobivajo sredstva za preživljanje na zelo »fleksibilen« način. Večina si delovne izkušnje pridobiva v medijskih hišah in s priložnostnimi deli, zato je razkorak med študijsko usmerjenostjo in dejanskimi delovnimi priložnostmi največji streznitveni in deloma frustracijski šok za študente kulturologije, ki je sicer splošno prisoten med študentsko mladino (Ule et al 1996:71).

Študij kulturologije je feminiziran, z 90% študentk. Analiza, narejena na osnovi podatkov iz anketne raziskave, je pokazala, da je za večino študentov (66%) študij kulturologije le deloma izpolnil njihova pričakovanja in predstave, kiso jih imeli pred pričetkom študija. Zadovoljnih je 16%, nezadovoljnih pa 18%. Predlogi sprememb študijskega programa niso enoviti: med delovno aktivnimi študenti v času študija, ki jih je 60%, prevladuje mnenje, da bi kazalo imati v programu več praktičnega in raziskovalnega dela ter manj filozofije; med delovno neaktivnimi v času študija pa je bolj prisotna težnja po večanju kulturniških in umetnostnih predmetov ter po večji specializaciji te vrste. Naj izdvojimo dva različna pogleda med študenti na problem zaposlovanja. Izgleda, da so za prihodnje delo nekoliko bolj zaskrbljeni tisti, ki so v času študija delovno neaktivni, zato si lahko privoščijo nekoliko bolj akademske aspiracije, nimajo pa stikov in delovnih izkušenj, zato se bolj zanašajo na formalne poti iskanj zaposlitve. Na drugi strani so manj zaskrbljeni tisti, ki v toku študija aktivno delajo, si nabirajo izkušnje in stike ter se zato bolj zanašajo na neformalne poti pri iskanju zaposlitve.

Zanimivo pa je, da je med slednjimi precej več tistih, ki resno razmišljajo o podiplomskem študiju. Če bodo na tretjo stopnjo ponesli s seboj svoje mnenje, da je v študiju potrebno zasledovati predvsem

praktične in raziskovalne cilje, lahko to tudi pomeni, da se bo postopoma tudi podiplomski študij instrumentaliziral in se – morda je tako prav, ali pač ne? - oddaljil od nekoč povsem prevladujoče akademske naravnosti tega študija.

Še to. Za popolnejšo sliko bi morali temu poročilu iz leta 2002 dodati še zanimivejše rezultate iz raznih parcialnih raziskav, ki so bile napravljene po tem letu, s podobnimi cilji in na sorodnih populacijah študentov (npr. Koštrica 2004). Nekaj znamenj kaže, da se je zaposlitveni položaj diplomantov na trgu dela najverjetne izboljšal, čeprav še vedno ne v zaželenih domenah, več je tudi delovno aktivnih, med njimi tudi ugodno zaposlenih. Prenova bolonjskih predmetov tudi prinaša nekaj potrebne svežine v izvedbo študijskega programa, zlasti z večjo predmetno izbirnostjo ter modularostjo v 3 in 4. letniku, z leti in dosežki se opazno povečuje identiteta kulturologov s svojo študijsko smerjo ... A marsikaj od tu analiziranih študentskih sporočil oziroma ugotovitev še ni izgubilo na veljavi, omenili bi zlasti (latentno) nezadovoljstvo večine študentov s preveliko teoretično (družboslovno) naravnostjo študija, premajhno povezanost s prakso v toku študija in odsotnost možnosti za podiplomski študij kulturologije na FDV .

Literatura

- Abbott, A. (2000): Chicago Sociology at One Hundred. Chicago University Press.
- Bauman, Z. (2000): Liquid Modernity. Malden: Polity Press (in association with Blackwell Publishers Ltd).
- Berg, B. L. (2001, 4th ed.): Qualitative Research Methods for the Social Sciences. London: Allyn & Bacon.
- Boyatzis, R. E. (1988): Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development. Sage Publications.
- Hribar Tine (2006): »Videl sem močno teoretsko podkovanost teh študentov. Intervju (*tekst: Urban Tarma, Taja Topolovec*), Lokolom 2 (14. 2. 2006), rubrika Ti4Tu, FDV - Kulturološki časopis za lomljenje lokov. (samo spletna izdaja).
- hansen, M. N. in A. Mastekaasa (2006): Social Origins and Academic Performance at University. European Sociological Review, Vol. 22, No., 3 (July 2006), str. 271-291.
- Korošec, T. (1996): Ob 35-letnici FDV – Poskus periodizacije. V: A. Kramberger (ur.): Slovenska država, družba in javnost, str. 15-22. Ljubljana: FDV.
- Koštrica, M. (2004): Karijerne poti diplomantov FDV (diplomsko delo). Ljubljana: FDV.
- Kramberger, A. (ur., 1996): Slovenska država, družba in javnost. Zbornik ob 35 letnici FDV. Ljubljana: Založba FDV.
- Kramberger, A. (2003): Trendi zaposljivosti in brezposelnosti pri diplomantih FDV po letu 1990. Študije FDV, let. 1, št. 1
(samo spletna izdaja: http://dk.fdv.uni-lj.si/Studijefdv/pdfs/Studije_FDV_2004_1.pdf)
- Sfiligoj, N. (1981): Učni načrt in njegova preobrazba. Ljubljana, FSPN: Zbornik ob dvajsetletnici Visoke šole za politične vede, str. 15-19.
- Maxwell, R. (2000): Cultural Studies. V: G. Browning, A. Halcli & F. Webster (eds.): Understanding Contemporary Society, str. 281-295. London: Sage Publications.
- Ule, M., T. Renner, V. Mihelj, S. Kurdija, M. Mencin Čepelak (1996): Predah za študentsko mladino. Ljubljana: Urad R Slovenije za mladino in Zavod R Slovenije za šolstvo, str. 68-76.
- Vreg, F. (1981): Rast Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo in njeno mesto v družbi. Ljubljana, FSPN: Zbornik ob dvajsetletnici Visoke šole za politične vede, str. 5-14.

PRILOGA 1: Vprašalnik za pisno anketo

ZAPOSLOTVENE MOŽNOSTI ŠTUDENTOV KULTUROLOGIJE (FDV) – pisna anketa 2002

Pozdravljeni!

V okviru predmeta Informatika za kulturologe na FDV (nosilec dr. Anton Kramberger) med drugim delamo tudi praktične raziskovalne naloge. Študentje smo se odločili, da raziščemo aktualno problematiko zaposlitvenih možnosti študentov kulturologije. Vprašalnik naslavljamo na vse dosedanje diplomante in (še) absolvente kulturologije. Prosimo vas, da ta vprašalnik takoj izpolnite in ga pošljete v priloženi kuverti na izpisan naslov. Prejete vprašalnike bomo obravnavali kot anonimne in jih bomo statistično ter vsebinsko obdelali le na agregatni ravni. Rezultati bodo javno predstavljeni na FDV v maju 2002, zgoščeno pa objavljeni še v eni od prihodnjih številčk revije Družboslovne razprave. Vnaprej hvala.

1. Kaj ste si predstavljali pod študijem kulturologije, ko ste se zanj odločili?

2. Ali je študij izpolnil vaše predstave in pričakovanja? (en odgovor)

DA (v celoti je izpolnil moja pričakovanja)
DELNO (delno je izpolnil moja pričakovanja)
NE (ni izpolnil mojih pričakovanj)

3. Ali se vam zdi, da pridobljeno znanje (predstavlja) ponuja dobro izhodišče pri iskanju zaposlitve?

DA NE NE VEM

4. Vaši morebitni predlogi za spremembe v študijskem programu kulturologije in pri njegovi izvedbi? TEORETSKE SPREMEMBE (vsebinska poanta vseh predavanj kot celote):

SPREMEMBE PREDMETNIKA (spremembe pri naboru predmetov):

PRAKTIČNE SPREMEMBE (spremembe v izvedbi predavanj):

5. (če so predlogi podani) Ali se vaši predlogi dotikajo tudi večjih zaposlitvenih možnosti (en odgovor)?

DA NE NE VEM *Morebitni komentar k odgovoru:*

6. Ali ste si v času študija pridobili tudi kakšno praktično obštudijsko znanje, ki vam je, oziroma vam pomaga pri iskanju zaposlitve (en odgovor)?

DA NE (če da) *Katero?*

7. Ali ste sedaj delovno aktivni (za plačilo)? DA NE (če da, nadaljujte spodaj)

Opis dela: _____

Področje dela: _____ (n. pr. gledališče, šolstvo, itn.)

Delovni čas (obkroži): Po urah Manj kot polni Polni delovni čas

Trajanje del. razmerja (obkroži): Občasno Pripravištvu Za določen čas Za nedoločen čas

Način plačila (obkroži): Gotovina (Avtorski) honorar Pogodbeno plačilo Bruto plača

Študije FDV št. 4 (2006)

8. (če ste delovno aktivni za plačilo) Ali se vaše **sedanje delo sklada s pričakovanji**, ki ste jih imeli med študijem?

DA

NE

Morebitni komentar k odgovoru:

9. Kakšni so (bili) za vas pglavitni problemi pri iskanju redne zaposlitve?

10. Na katero od spodaj navedenih **poti** se vi najbolj zanašate **pri iskanju zaposlitve**? Izberite za vas pomembne poti in jih poskušajte rangirati po pomembnosti (1- najpomembnejše,...)

- zavod za zaposlovanje
- privatna agencija za zaposlovanje (Profil, ipd.)
- samozaposlitev (svobodni umetnik, s. p., ipd.)
- prijava na razpis v časopisih
- vprašate neposredno pri delodajalcih
- preko prijateljev, sorodnikov
- drugo: _____

11. Kaj mora za vas nuditi **dobra služba**? Izberite za vas pomembne razloge in jih poskušajte rangirati (1- najpomembnejši,...)

- dobre delovne razmere
- dobra plača
- perspektivnost službe
- dobri medsebojni odnosi
- napredovanje
- dodatno izobraževanje
- dopust
- dovolj prostega časa
- potovanja
- družbeni ugled
- prava vsebina dela

12. Ali razmišljate o **podiplomskem študiju** (označite en odgovor)?

- ne razmišljam
- malo razmišljam
- resno razmišljam
- sem že vpisan/a na: _____

(Če razmišljate ali ste že vpisani) Kakšen naj bi bil naziv podiplomskega študija, ki bi ga z največjim veseljem vpisali:

13. Leto prvega vpisa na FDV ? _____ Že diplomirali na FDV? DA, leta _____ NE

14. **Viri materialnih sredstev** v času študija? Možnih je več odgovorov, ki jih poskušajte rangirati po pomembnosti (1- najpomembnejši,...)

- starši
- lastno delo
- štipendija
- drugo: _____

15. Položaj staršev (obkrožite ustrezno)

IZOBRAZBA	IZOBRAZBA	MATERIALNI STANDARD
OČETA	MAME	IZVORNE DRUŽINE
Osnovna šola	Osnovna šola	Nizek
Poklicna	Poklicna	Srednji
Srednja splošna	Srednja splošna	Visok
Univerzitetna	Univerzitetna	

16. Vaš spol?
sodelovanje!

M Ž

Hvala

za

PRILOGA 2: Individualni odgovori na odprta vprašanja (anonimno)

Kaj ste si predstavljali pod študijem kulturologije, ko ste se zanj odločili ?

Kriterij: pričakovanja v odnosu do umetnosti⁸

Lestvica:

- 1 umetnost
- 2 kultura
- 3 humanistične in družbene vede, teorija, splošnost
- 4 drugo

(2) **Spoznavanje lastne kulture**, kulturne dediščine Slovencev, **primerjanje z drugimi kulturnimi koncepti**, spoznavanje religij, filozofij, psihologije različnih družb.

(1) Seznanitev s »konkretno« umetnostjo, od likovne, glasbene, scenskih umetnosti, filma, ..., vsekakor nisem pričakovala izključno teoretskega »prijema«.

(3) Študij, s katerim bom dobila **širok spekter znanja** različnih področij. Vedela sem, da zaradi »mladosti« študija ta še zdaleč ne bo na kakovostni ravni, ki jo poznajo drugod po svetu. Je pa zagotovo eden najbolj splošnih študijev pri nas.

(3) Glede na informacije, ki so bile takrat na razpolago (1. generacija kulturologov), so bile moje predstave precej skromne. Za ta študij sem se odločila zaradi **splošnosti programa**, bolj me je vodila želja po tem, da bi študirala nekaj, kar spada v okvir **družboslovja**.

(2) Bolj poglobljeno **proučevanje kulture oz. kulturnih študij**, večji poudarek na **slovenski kulturi**, zgodovini slovenske kulture, kulturni politiki in današnji situaciji v Sloveniji in drugod, npr. v Evropi.

(2) Več predmetov v zvezi s **kulturo**, predvsem časovno **20. in 21. stol.!**

(2) Vpogled v **zakulisje kulturnih dejavnosti**, vpogled v delovanje kulturnih institucij. Predstavljala sem si, da je to študij, ki je bolj konkreten, in da mi bo ta študij nudil dobro podlago za službo v kulturni instituciji. O tem so namreč govorili na informativnem dnevu.

(2) **Vodenje kulturnih institucij** (profitnih in neprofitnih), tako finančno kot tudi programsko (vodenje)!

(2) Na informativnem dnevu so nam jo predstavili predvsem kot to, kar smo študirali pri predmetu KULTUROLOGIJA prof. G. Tomca. proučevanje **subkultur**, razna sociološka vprašanja, ...

(1) Predvsem več predmetov iz umetnosti. npr. področje filma, estetike, sociologije umetnosti ipd. Mislila sem, da bo celoten program bolj usmerjen k **socialno-kulturno umetniški analizi** oziroma znanju.

(3) Visoko **splošno razgledanost**, uporabnost znanj.

(4) Predvsem sem se odločila za ta študij zaradi **predmetnika**, saj je vseboval vsebine, ki so mi bile zanimive tudi v srednji šoli.

(3) **Teoretični študij** kulturoloških, socioloških, antropoloških in filozofskih znanosti.

(4) Predvsem nekaj **novega in zanimivega**, ter (sodeč po besedah profesorjev) tudi možnost ustrezne zaposlitve. Sedaj mislim, da je šlo le za zavajanje študentov, kasneje pa tudi za sprenevedanje vrha fakultete, ko so mi na Ministrstvu za šolstvo povedali, da kulturolog kot poklic ni v registru ped. poklicev in tudi kot tak že v osnovi napačno artikuliran.

⁸ Označeno (odebljeno) besedilo v odgovorih je prekodirano v kategorijo (v oklepaju je predlagana šifra kategorije).

(3) **Mešanico** sociologije, psihologije, filozofije, literature, umetnosti, človeške zgodovine in humanističnih značilnosti našega širšega območja.

(3) Da bom s tem študijem dobil dobro **znanje** iz sociologije, antropologije, psihologije in drugih predmetov, tako da lahko teoretsko in praktično združim glasbo s študijem kulturologije.

(1) Kulturologija bolj v smislu **KULTURA (kot umetnost)**, kljub temu sem bila s študijem zadovoljna.

(1) Da bo malo več **kulture- umetnosti**.

(3) **Splošen študij družboslovja**, predvsem sociologija.

(4) Moja predstava je bila predvsem meglena. Zdelo se mi je, da bo to nekaj v zvezi s kulturo, ker je bil moj poglavitni cilj tedaj priti na ALU in sem kulturologijo dala na drugo mesto, ker se mi je zdelo ime (kot rečeno) **obetavno**.

(3) Splošen, razgledan in razgiban študij s poudarkom na kulturnih vsebinah, zgodovini in organizacijskih sposobnostih za široka področja dela na slovenski kulturi.

(2) Da bom spoznala možnosti, **probleme**, dileme o našem kulturnem življenju in udejstvovanju. Da bom bila udeležena v **kulturnem dogajanju** in da bom znala stvari konkretno izvajati, ko bom dokončala fakulteto.

(4) Nejasno.

(2) Da bo manj splošen, da se bomo osredotočili na več konkretnih stvari, da bomo obravnavali **kulturo v širšem, kot tudi v ožjem smislu**, torej tudi umetnost (česar pa sploh ni v predmetniku) in da bomo šli večkrat skupaj tudi na teren in glede na to izdelovali poročila, kritike itd.

(3) Predmete, ki bolj natančno obdelajo področja kulture, umetnosti, religije, morale (etike)... A vseeno na neki ravni **splošne razgledanosti**.

(2) Zanimiv aktualen študij, ki obravnava **današnji način življenja in kulturo**, ki posega na različna področja in vsebuje zato različne vsebine (filozofija, sociologija, zgodovina, itd.) - interdisciplinarnost me je najbolj pritegnila.

(2) Približno nekaj takega, z drugačnim poudarkom nekaj, kar te **pripravi za delo na področju kulture**, več predmetov povezanih z umetnostjo; pričakovala tudi področja sociologije in filozofije (slednje ne v tolikšni meri in smeri).

(2) Predstavljala sem si umestitev **kulture v širši družbeni pomen**, le da sem si kulturo bolj predstavljala kot umetnost

(2) **Kulture** verstva sveta (nekoč in danes); umetnost /likovna & glasbena; splošno razgledanost; umetnostna zgodovina, etnologija, arheologija.

(2) Klasika...zagotovo sem si ga predstavljal drugačnega kot v resnici je. Pričakoval sem poudarek na **kulturi v ožjem pomenu** (ne v antropološkem). Predstave so bile medle in bolj kot jasna vizija me je vodila radovednost (philo –sophia) (Po resnici povedano, sem šel na faks zaradi ene punce,...ne, ne, hec!).

(2) Ob branju predmetnika sem dobila občutek, da je študij kulturologije zelo **dinamičen** ter da ponuja dobra izhodišča za raziskovanje in proučevanje tematike, ki so mi bile blizu – sociološke študije medijev, subkultur, sodobna (umetniška) izražanja – film, stripi ...

(3) Prvo konkretnjšo predstavo sem si ustvarila na informativnem dnevu, kjer so nam ga predstavili kot širši **študij družbenih odnosov**, razmerij in dogajanj s poudarkom na kulturi, kot enem od segmentov družbenih dejavnosti.

(3) Celoten spekter družboslovnih študij, vendar ne tako zelo široko oz. splošno naravnano. Morda bolj specifično usmerjen z ožje **specificiranimi predmeti**, ki bi ponujala bolj konkretna znanja (npr. umetnostna zgodovina, ...)

(3) Da mi bodo predstavljena znanja s področja antropologije, sociologije, umetnosti.

(4) Nisem imela specifičnih predstav, ker je bila študijska smer takrat nova.

(2) Študij **kulturne politike in kulturnega managementa**.

(3) Da bo študij zanimiv in poln različnih vsebin; da bomo razširili naše znanje iz **družboslovnih vsebin**; da bomo pridobili tudi kakšno **praktično znanje** za delo na področju kulturnih institucij.

(4) **Usposabljanje za delo** v medijih, kulturnih ustanovah, splošno razgledanost na celotnem področju kulture.

(3) Terensko odprtost, **raznolikost**, kar živimo.

(4) Predstavljala si nisem **nič**, ker je bila ta smer moja druga izbira, a sem bila tako zadovoljna, da sem ostala.

(2) **Organiziran** in ne tako konfuzen **pregled kulturoloških študij**.

(2) Nekaj **splošnega o kulturi**, predvsem veliko umetnosti. Sicer nič "konkretnega".

(3) Moderen študij, ki bi prinesel znanje o kulturi, religiji in se dotaknil ostalih **humanističnih znanj**. Mislim, da gre za študij, iz katerega se bi dalo pridobiti znanje, ki bi doprineslo razumevanju slovenske kulture in kulture na sploh.

(2) **Kulturni management**.

(2) Kot zelo zanimiv študij, preko katerega bi se seznanila (dejansko- v živo) s posamezniki, ki pripadajo dr. skupinam, ki živijo in delujejo drugače, kot jaz (druge et. skupine, rase, subkulture) in s njihovim načinom življenja in s problemi, s katerimi se srečujejo znotraj svoje dr. skupine (etnijske).... In v odnosu do "**drugačnih**" **et. skupin, ras, veroizpovedi, subkulture**....

(4) Ponujal je širok izbor **znanja v globino** in ne zgolj površnost v primerjavi z novinarstvom.

(3) **Etnologija, novinarstvo in filozofija v enem**.

(4) Natanko to, kar **v resnici je**.

(3) **Raznolik študij** s širokim področjem pomnenja znanja in posledično tudi **z mnogimi možnostmi za zaposlitev**.

(3) Predstavljala sem si, da bom dobil **teoretski in praktični uvid v kulturologijo**. Kar pomeni, da sem naivno (kar sem spoznal že v 1. letniku) pričakoval, da se bomo udeleževali skupaj s profesorji kulturnih prireditev – gledališča, koncertov, razstav, filmov in o vsem tem diskutirali. Da bomo po 4 letih znali konstruktivno napisati, npr. gledališko ali filmsko, dobili v okviru prakse konkretne izkušnje v neki kulturni instituciji, tako navezali stik z njimi in bi popravili področje zaposlitvene možnosti. Ne pa, da smo se v 3. letniku ubadali s seminarskimi nalogami, namesto, da bi šli v izbrano kulturno institucijo in tam opravljali prakso.

(2) Študij predvsem tistega pomena **kulture, ki zajema umetnost**.

(3) **Pester učni program**, pridobitev znanja na širokem področju, vendar **usmeritev na eno področje v kasnejših letih študija** (3. in 4. letnik).

(4) Kulturologija mi je ob vpisu predstavljala eno od treh študijskih programov FDV, ki so me zanimali (poleg komunikologije in sociologije). Predstave **nisem imela izdelane** ob vpisu, ker se je program v študijskem letu 1994/95 šele začel izvajati.

(3) Študij, ki ni specializiran, ampak je **široko zastavljen**, odpira se različnim področjim- s poudarkom na kulturi in umetnosti. V bistvu tudi jaz nisem bila odločena točno kaj bi študirala, tako da mi je takrat tako zastavljen program ustrezal.

(3) Glede na splošni pojem kulture, sem vseeno pričakovala tudi **konkretne tematike**, s katerim bi si lahko individualno razširjala znanje. Vse preveč me ta študij spominja na gimnazijsko plat, kjer dobiš le splošno znanje.

(3) **Specializiranje za delo** v kulturnih institucijah. Veliko praktičnega dela in ekskurzij (strokovnih), spoznavanje tujih kultur in implementiranje spoznanj v praktični svet dela v kulturi. Širjenje obzorij.

(3) Zelo zanimivi študijski predmeti, **veliko konkretnih strokovnih predmetov**, ekskurzije,...

(1) **Splošen kulturni pogled** na družbo, svet...vendar bolj po državah regijah in **bolj v umetnostnem smislu**.

(1) Sprejemal sem širše sprejeto mnenje kaj kultura sploh je. Torej kultura **vezana na umetnost**, umetnostne prakse in **z njimi povezane institucije**. V času študija sem dognal, da je kultura mnogo več. To mi je bilo všeč.

(3) Da gre za **študij medijev**, medijske kulture, oglaševanja in tem povezanih s sodobnimi trendi na omenjenih področjih.

(3) **Širino in poglobljenost usmeritve**.

(3) **Zmes** umetnosti in sociologije, zgodovine.

(3) **Vsebinsko razgiban študij** humanistike, sociologije, ki me je privlačil že zaradi širokega okvira, ki ga nudi.

(3) Nek **splošen pregled** na družboslovju!

(2) Predstavljala sem si, da bo večji poudarek na **spoznavanju kultur po vsem svetu**. Predstavljala sem si tudi bolj **praktično naravnost** študija (ne tako zelo teoretično) – manjka prav poudarek na zaposlitvenih možnostih – da bi študentje vedeli kaj bodo "POSTALI", ko bodo diplomirali, da bi si vsaj okvirno lahko predstavljali, kaj bodo delali v praksi. Manjka tudi poznavanje te študijske smeri pri delodajalcih: malo reklame ne bi škodilo – navsezadnje pa nekaj le "ZNAMO". Na žalost pa še sami ne vemo točno kaj znamo – in tako se težko "PROMOVIRAMO".

(4) Nisem imela izoblikovanih predstav.

(3) Bolj malo. Predvsem **interdisciplinarnost** študija, široko področje.

Predlogi – teoretske spremembe

Lestvica (možen en odgovor):

- 1 vec praktičnih predmetov in manj filozofije
- 2 vec kulturoloških tem (umetnost, antropologija,...)
- 3 specializacija, večja usklajenost predmetov
- 4 vec filozofije, brez sprememb

(2) Osnovni izbor predmetov se mi zdi zadosti **splošen**, da ugotovi večini študentov, sama bi si želela **bolj humanistično usmerjen program**

(3) Izgrajevanje teorij ni potekalo v smislu nadgrajevanja, temveč smo teorije spoznavali razparcelirano pri različnih predmetih skozi vsa leta; **potrebno bi bilo poenotenje**; večkratnost, ponavljanje snovi.

(3) **Specializacija** v 3. in/ali 4. letniku (npr. področje kulturne politike in kulturnih institucij; pedagoško področje: področje medijev in stikov z javnostjo,...).

(2) Manj zgodovine oz. en predmet, **ki pojasni zgodovinska dejstva**, ne pa da pri vsakem predmetu začneš v antiki in končaš v 19. st.

(1) Predavanja kot celota so se mi zdela kot nekakšen podaljšek gimnazije; nič konkretnega, samo razširjanje horizontov. Potrebna bi bila **konkretizacija naučenih vsebin**.

(1) Več **poudarka na sodobni teoriji in manj filozofije + PRAKSA**.

(2) Še več **antropologije in psihologije**.

(1) Nanaša se na odgovor na prvo vprašanje: več bi moralo biti poudarka na kulturološko umetniški vsebini predmeta. Predmeti kot so **filozofija in fenomenologija po nepotrebnem** zavzemajo prostor v predmetniku. Poudarek bi moral biti na kritičnem vrednotenju kulture v širšem in ožjem pomenu.

(1) Uvedba ekonomskih predmetov, več dejavne **prakse**.

(1) Predvsem je potrebno uvesti več **PRAKTIČNIH predmetov** (slo jezika, fonetika, ekonomija,...).

(2) **Več kulturologije** kot take – namesto naključnega izbora raznih socioloških predmetov.

(1) **Več prakse** – manj teoretiziranja! V praksi te prav ta teoretična platu ubija.

(1) Usmerjenost v **praktično znanje**; da bi bila vsa predavanja zasnovana kot je antropologija.

(2) **Preveč** je poudarka na **zgodovinskem pregledu, premalo sodobne problematike**.

(4) Teoretsko ni slabo zastavljeno, razen da nekateri **prof. ne znajo zanimivo podajati teorij**, tudi zato se jih več kot pol sploh ne spomnim več.

(1) **Manj filozofije**.

(2) **Podroben filozofski pregled; temeljito poznavanje umetnosti od antike naprej; fenomeni** kot so moda, šport; filmska teorija.

(3) **Bolj povezani predmeti in bolj smiselno razporejeni** po letnikih.

(1) **Teorije je več kot 50% preveč**. Ni realnih konceptov, preveč filozofije in navadnih krasarji. V glavnem bedno.

(3) Vspodbujati bi morali komunikacijo študentov. Le redki kulturologi znajo po končanem študiju kaj povedati (večinoma znamo le pisat). Profesorji torej ne bi smeli le predavat, temveč **spodbujat razglabljanja, lastno razmišljanje**.

(1) **Več praktičnih predmetov**, kot je npr. Kulturna politika in kulturni menedžment.

(3) **Večja usklajenost med predmeti**, ne pa, da se pri različnih predmetih predava ista snov. Poanta: povezanost kulturnih pojavov z družbenimi, zgodovinskimi, filozofskimi...

(2) **Večji poudarek na zgodovini** – vsi ne prinesejo tega znanja iz srednje šole – ker olajša dojetje sedanjosti (bolj objektivno) ali vsaj zgodovinsko filozofske misli!

(2) Več **fokusa na naš študij** (imam občutek, da smo prejeli res obsežno družboslovno znanje brez tehtnega poudarka na kulturoloških temah).

(4) **SEM ZELO ZADOVOLJNA, SAJ NUDIJO OGROMNO ZNANJA...**

(2) **Več filozofije.** Kljub temu, da je kulturologija smer, ki teži humanistiki in interpretativni perspektivi je znanja filozofije premalo. Premalo je **kulturološkega predznaka**, vse teži sociologiji (Soc. religije, Soc. znanosti, soc.kulture) – kot primer poskusa striktno kulturološkega pogleda bi vzel Godino (epistemični relativizem) , Tomca (kognitivna teorija kulture, Debeljaka (literarni kritizem).

(2) Skoraj 1/3 **predmetov predstavlja balast** – je skupek oz. mix ostalih predavanj. Občutek imaš, da so dani zato, ker je bilo premalo predmetov za en letnik ter da na FDV še sami ne vedo, kaj naj bi predstavljal študij kulturologije.

(1) V smeri **trženja kulture**, sponzorstva, politike, managementa...

(1) Bolj bi morali predstaviti **praktični del** (uporabni) **vsebine**.

(1) Morda manjkajo predmeti kot npr.: tržno komuniciranje, oglaševanje - **predmeti, ki so povezani z mediji**.

(2) Selekcionirati teme predavanj, ker se jih veliko ponavlja; bolj aplicirati na aktualno stanje o državi; umestitev kulturologije v **aktualnost** (poklic, možnosti,...)

(1) **Več praktičnih izvedb metod**, ki smo jih obdelalali samo na teoretskem nivoju.

(4) Tega **ne bi spremenila**.

(2) Najprej se bodo pristojni morali odločiti, kaj kulturologija sploh je.

(1) **Manj filozofije** in filozofskih predmetov, več praktičnega dela in s tem utrjevanje s teorijo pridobljenega znanja.

(1) **Preveč filozofije**.

(1) Več poudarka na **aplikativnih predmetih**.

(1) Kako **teorijo vpeljati v prakso**.

(2) **Manj filozofsko usmerjenih predmetov**, kot so: uvod v fenomenologijo, epistemologija,... **več predmetov, ki so konkretno vezani kulturo** in tudi npr. na kulturni menedžment, oglaševanje kulture.

(2) **Razumevanje**, ne pa učenje na pamet,...

(1) Vsebina predavanj je po mojem sicer dobro teoretsko izvajana, premalo pa pri tem pridobimo **praktičnih izkušenj**. Program je le teoretsko zasnovan.

(2) Bolj jasna opredelitev kulturologije, več poudarka na kulturnem področju, zlasti v višjih letnikih - **bolj konkretne teme**.

(2) Vsebinskost predavanj je bila zadostna, nudila mi je polno zanimivih iztočnic, vseeno pa sem pogrešala **teme, ki se dotikajo kulturne politike** (bil je le en predmet na to temo, pa še ta je bil izbirni).

(1) **Več poudarka na kulturni politiki, usposabljanje za delo** v različnih kulturnih institucijah.

(3) **Več specializacije, več informacij o zaposlitvenih možnostih**.

(1) Študiju **manjka sodobnih ekonomskih osnov**. Zapadanje v fenomenologijo, čeprav vem, da od tam kulturologija, s Tinetom Hribarjem na čelu, izvira, se mi ne zdi potrebno.

(1) **Manj teorije; večji poudarek na aktualnih dogodkih in raziskovanju** le teh.

(3) Večji poudarek na **vsebinski jasnosti**, skladnosti s konceptom zastavitve.

- (1) Mogoče bi nekatera predavanja lahko bila **manj filozofska** (npr. fenomenologija duha).
- (3) Po **drugem letniku izbira smeri** (bolj filozofske ali bolj kult. menedžerske ali bolj pedagoške); ni občutka, da obstaja jedro, bistvo kulturologije.
- (4) Naj se predavatelji/profesorji že enkrat zmenijo, **kaj kulturologija je**, in naj ne predava vsak po svoje, kaj si misli, da je !!

Predlogi – spremembe predmetnika

Lestvica (možnih več odgovorov):

- 1 več vrst izbirnih predmetov
- 2 manj filozofije
- 3 več prakse, manj teorije
- 4 več predmetov s področja kulture (kulturne študije, umetnost)

(1) **Uvedba izbirnih predmetov** tudi v 1. in 2. letnik študija in pri tem obvezno sodelovanje s FF (drugačen odnos prof. – študent)

(1,3,4) V 1. letniku bi izključila politologijo, komunikologijo, spremenila vsebino pri angleščini, izključila bi metodologijo (2. letnik); **večja izbira predmetov**, potreba je po **specifičnih predmetih** po področjih, denimo za ples (klasični in sodobni), gledališče, glasbo (različne zvrsti), likovno umetnost, literarno teorijo – to bi bili lahko izbirni predmeti, npr. teorija filma (delno obstaja pri prof. Stankoviču).

(4) **Dodani** bi morali biti **predmeti**, kakršne poznajo v tujini, seveda na kakovostni ravni – kultura plesa, glasbe, alternativnih oblik, sodobnih trendov,...

(2,3,4) Preveč filozofskih predmetov, ki se jih kasneje ne da vnovčiti. Pogrešam **več praktičnih znanj** (kulturni management, marketing,...) in več stika s kulturo kot tako + kakšen novinarski predmet.

(1) Pedagoški predmeti kot izbirni predmeti (p.s. žalostno, da FDV ne omogoča pedagoških predmetov. Edina možnost je opravljanje izpitov na FF, kjer moraš za to plačati 156.000 sit! Žalostno!) in **več izbirnih predmetov**.

(3) **Bolj slikovno** kot samo naštevanje, narekovanje teorij, npr. kulturna antropologija – prof. Godina ima dobra predavanja

(3,4) **Več kulturne politike** in manj predmetov o togih socioloških metodah. Všeč mi je bil velik delež filozofije, čeprav sem pogrešala večjo konsistentnost pri le-teh.

(3) Več **praktičnih predmetov**, vezanih na lokalno dogajanje.

(3) Predvsem je **moteče PONAVLJANJE ENIH IN ISTIH TEM** pri različnih predmetih! Ista snov, drugačen naslov predavanj!?

(4) Predmeti, ki jih predlagam kot primer bi lahko bili uvod v estetiko, osnove umetniškega vrednotenja, osnove pisanja in izražanja, kultura v slo prostoru...

(2) Črtanje "mašil" oz. predmetov iz FF (ki so skrajno neuporabni).

(1) **Več izbirnih predmetov** oz. možnost izbire predmetov drugih smeri FDV.

(1) 1.večja možnost **izbire predmetov**, 2. dodatni predmeti (za poglobljanje pridobljene snovi- npr. pri antropologiji, soc.kulture,filozofiji...).

(3) Večina predmetov je zgolj za dušo posameznika, v praksi si lahko pomagaš zgolj z dvema.

(4) Mislim, da bi bilo pametno vključiti kulturologijo **našega geografsko-zgodovinskega območja**, umetnost, literaturo, zgodovino, več psihologije.

(1,3) Čim več **izbirnih predmetov**; čim manj predmetov, ki se ukvarjajo s statistiko in podobnimi vedami.

(2) **Manj filozofskih predmetov.**

(1,2) To je stvar posameznika. Meni se je zdelo preveč filozofskih predmetov, ki pa so bili komu drugemu všeč. Zato pa: **več izbirnih predmetov!**

(1,2) **Manj filozofije**, več izbirnih predmetov.

(4) **Filmski predmet**, zg umetnosti, še dodatni filozofski predmeti.

(4) **Več predmetov iz pravnega področja urejanja in organiziranja kulturnih vsebin.** Več zgodovine, kulture (konkretnosti, ne le filozofije).

(4) Možnost, da študentje lahko **ZASTONJ obiskujejo kulturne prireditve** ali da imajo celo možnost sikonstruirati kulturne prireditve.

(3) **Obvezna retorika** (Škerlep).

(2,4) **Manj filozofskih predmetov**, več konkretnosti. Potrebna bi bila umetnostna zgodovina, **več predmetov v stilu občja kulturologija.** Obvezen predmet bi moral biti kulturna politika in kulturni menedžment in razširitev le-tega na več let.

(1) Nekateri predmeti (teorije simbolnih form, itd) so preveč obsežni, da bi jih lahko obdelali v enem letu, zato bi jih **lahko poslušali vsaj 2 leti ali več. Izbirni predmeti** pa bi morali biti na voljo iz vseh ostalih štud. programov obe zadnji leti (brez prošenj).

(1,4) Predlog: **samo 4 glavni predmeti**, pri katerih se snov obravnava kronološko skozi 4 letnike (kulturologija, sociologija, filozofija...); potem pa še nabor izbirnih, **bolj specialistično usmerjenih predmetov.**

(2,4) **Manj poudarka na filozofiji**, čeprav sem absolutno za to področje, vendar manj obsežno in bolj povezano s kulturologijo – **sodobnomi kult. smermi.**

(4) **Večja ponudba** kulturoloških predmetov.

(2) Problem **filozofije**, ki žal **ne paše nikamor**,...(manjkajo osnove); premalo psihologije.

(1) **Matematika in družboslovna informatika** tudi za nas! **Epistemologija** ne sme it ven! Več o razvoju družboslovja in humanističnih teorij! Ob uvedbi kreditnega študija bi lahko imeli predmete kot so "biologija in kultura", "matematika in kulturna teorija" itd, kjer bi sodelovali s profesorji iz naravoslovnih fakultet.

(4) Prevelik razkol med družboslovnimi in humanističnimi predmeti. **1.letnik gre v prazno**, ker je **premalo specifičnih predmetov** za kulturologe, v zadnjem letniku pa bi bilo lahko več poudarka glede kulturnega menedžmenta, ne samo kot izbirni predmet, ki je mimogrede zelo neučinkovit.

(4) Večji poudarek na **kulturnih študijah.**

(4) Bolj **specifični predmeti.**

(2) Veliko **manj filozofije.**

(3) **Manj sociološko usmerjenih predmetov.**

(4) Predlagam predmet, ki bi nam predstavil **umetniške zvrsti** (gledališče, glasbo,...), s katerim bi pridobili to znanje.

(3) **Več praktičnih**, uporabnih predmetov (še kakšen 'novinarski' predmet: pisanje kritik, raba slov. Jezika).

(4) **Več zgodovine** (ne samo slovenske); več jezikov.

(1) Več možnosti **samostojne izbire predmetov** – vsaj v 3. in 4. Letniku.

(1,4) **Spremeniti oz. organizirati predmete po časovnih razdobjih**, ne pa npr. Heideggra predavati pred Platonom itd. ; kulturologi bi obvezno morali poslušati predavanja iz **semiotike** in na splošno prenesti več poudarka na **jezik oz. lingvistične študije**.

(1,4) **Umetnostna zgodovina, statistika.**

(3) Da ne bi dolgotvezil-ostanejo naj naslednji predmeti: **religiologija** 1 in 2, **sod.kult. smeri**, obe **antropologiji** in **zgodovina slovenske kulture**. Ostalo je balast.

(1) **Več izbirnih predmetov**, ki so dejansko povezani s kulturo kot živo tvorbo, oz. Možnost neomejene izbire izbirnih predmetov z drugih študijskih programov, da se vsebinsko predavanja ne bi tako ponavljala.

(1) Še **dodatek znanja iz prava in ekonomije ali več jezikov**, pa slovenščino vseeno.

(4) **Več kulturoloških predmetov** (telo, moda, stili, itd.), predmetov iz področja kulturnega menedžmenta.

(2,3) **Preveč filozofije** (fenomenologija duha itd. in njemu podobni predmeti), **premalo praktičnega dela** (ne mislim pisanja seminarskih del!).

(3,4) V 3. in 4. letniku bi moral biti **predmetnik bolj ozko, konkretno, praktično.**

(2) Morda več poudarka na “**praktičnih**” predmetih z ekonomsko, menedžmentsko vsebino (kot je že predmet Kulturna politika in Kulturni management).

(2,4) **Manj splošnih predmetov** v 1. letniku, več kulturoloških, kulturna politika + menedžment bi moral biti obvezen predmet že v nižjem letniku; predmet kot umetnostna zgodovina, predmeti naj bi bili **bolj konkretni in manj filozofski**.

(4) Absolutno bi bilo potrebno reorganizirati program; nekatere predmetnike odvzeti, ali pa še zraven vseh dodati oz. razširiti predmetnike: več poudarka na teme zgodovine kulture (ostalih) narodov, kulturne politike, tujega jezika.

(2,3) **Manj filozofije, več praktičnega znanja.**

(2,4) **Preveč je filozofije**, preveč je ponavljanja med predmeti vsako leto, to bi se dalo bolje izkoristiti z **uvvedbo drugih predmetov, bolj specializiranih.**

(4) Več konkretnih, oprijemljivih predmetov.

(3) Obvezni predmeti bi morali biti: Upravljanje neprofitnih organizacij, Strateški management, Odnosi z javnostmi,...

(2,4) Smer naj pridobi lastne predmete, ne pa da je le študij, ki temelji na predmetih pobranih iz **predmetnika ostalih smeri na FDV in na FF. Manj filozofskih predmetov.**

(4) Več **klasičnih kulturoloških tem** (cultural studies).

(3) Mogoče **več statistike in več povezave s prakso**. Npr. več podobnih projektov kot ste se jih lotili vi sami.

Predmetnika **ne bi spreminjala**, saj je v 3. in 4. letniku nudi možnosti izbirnih predmetov, ki jih je toliko, da lahko med njimi izbereš resnično zelo različne okvire.

(4) **Dodala** bi kakšen predmet, ki bi se primerjalno **ukvarjal z določeno temo** (kot npr. primerjalna religiologija).

(4) Več **praktičnih predmetov.**

(2,4) **Manj filozofije, več antropologije in psihologije.** Več računalništva (internet, excel, word, power point) in angleščine.

Predlogi – praktične spremembe v izvedbi programa

Lestvica (možnih več odgovorov)

:

- 1 vec prak./razis.dela
- 2 obisk/sodel. s kult. inst.
- 3 samostojno delo
- 4 interaktivnost/komun. s profesorji
- 5 obravnava aktualne problematike
- 6 urnik

(3) Dovoljena **lastna izbira literature** v okviru predmeta, izdelava izpitne naloge ter ustni izpiti.

(2) Več **interaktivnosti, obiskovanje** konkretnih kulturnih ustanov in institucij.

(1,2) Še več »**terenskega dela**«, oz. dopolnjevanje teorije s »case study« primeri s terena + **ozaveščanje javnosti, kaj kulturologija je.**

(3) **Več tujih predavateljev.**

(1,3) **Večja kompetentnost profesorjev in več raziskovalnega dela, teorija v prakso.**

(1) Več **ekskurzij, dela na terenu** (muzeji,...)

(1,5) Več **praktičnih vaj** in manj togih profesorjev. Več **dinamike.**

(2) Predavatelji, ki se ukvarjajo z vodenjem kulturnih ustanov, več predmetov vezanih na sedanjo **kulturno politiko.**

(3) Predvsem malo **več entuziazma profesorjev** pri predavanjih. Več različnih profesorjev; kakšni **tuji profesorji**, več izmenjav s FF.

(3,6) Moj odgovor se ne nanaša direktno na vprašanje, vendar: **več izbirnih predmetov.** Nujna je večja pobuda o vsebini predmetov s strani študentov, ker predavatelji s spoštovanjem vrednimi izjemami niso zainteresirani za **oblikovanje naše smeri.**

(3,5) **Reševanje aktualnih problemov, samoiniciativnost profesorjev pri vzburjanju** zanimanja za predmet, ki ga predavajo, občutek, da profesorji svoje delo radi opravljajo (zdaj tega občutka skoraj ni).

(5) Manj filozofiranja, več **vsakdanje problematike.**

(3) **Večja povezanost z drugimi predavanji** – na ravni snovi.

(2) **Sodelovanje z ministrstvi – delo na projektih** in kasneje večje možnosti za zaposlitev.

(4,6) Predavanja brez celo ali več urnih odmorov, **več dialoga med profesorji in učenci.** Več **javnega nastopanja.**

(2) Čim več **multimedije** in **obiskovanja raznih predstav**, koncertov,... .

(6) Dogajalo se je, da smo imeli ob petkih le en predmet(npr. Informatika, mislim da je bila od 12h-14h), ki bi ga raje predstavili, na kateri dan. Ob sredah smo imeli (3.letnik?) predavanja od 8h-20h z dvema dve ali tri – urnima pavzama (to ni v redu).

(1) Premalo vaj, **praktičnega dela.**

(4) Študentje bi morali **več pisati, oddajati** (sproti) tekste, povzetke, mnenja, itd., profesorji bi jih morali temeljito brati in konstantno usmerjati študente.

(3,6) **Bolj urejen urnik, interes in samorefleksija profesorjev** do naših nadaljnih možnosti zaposlitve (ali nam nj. predmet sploh kaj nudi...).

(1) **Konkretno delo.**

(1,2) Veliko **več prakse**, torej **ogled predstav**, razstav, koncertov itd. Prakso bi lahko opravljali v konkretni kulturni instituciji in izdelali poročilo o delovanju institucije (torej, da bi bili v času prakse tam nadvse aktivni).

(3) **Več seminarjev** na različne teme, tudi **tujih predavateljev**.

(1,2) Absolutno več praktičnega, samostojnega dela in ne domače naloge (srednješolski način), več raziskov. nalog (**prakse**) – z obvezno evalvacijo razisk. dela in za tem še nekaj razisk. nalog (vsaka naslednja bo boljša). **Več ekskurzij** (ne npr. v tovarno Sava Kranj pri F. Maliju, kar je doletelo nas v 4. letniku – ni imelo ne vem kakšne povezave s kulturologijo). Obvezna analiza k raziskovalnim nalogam in ekskurzijam! Dodatni tečaj samoevalvacije... .

(1,2) **Več praktičnega dela** (raziskovanje, skupen **obisk** za kulturologe interesnega ali prireditvev + več debatiranja).

(1) Manjka **praksa**.

Tu **nimam pripomb**. Predavanja so primerna.

(3,4) Sama predavanja so **izrazito pasivna**, velikokrat predavatelj ne zna komunicirati s študenti ter jih zmotivirati, da pridobljeno znanje praktično uporabljajo.

(1) **Več možnosti izbire nalog** za opravljanje prakse v 3.letniku.

(4) Manj predavanj ex-catedra, več sodelovanja oz. **komunikacije med profesorji in študenti**.

(1,2) Več **praktičnega dela in sodelovanja** s kulturnimi institucijami, lokalnimi skupnostmi.

(5) Več govora o **aktualni problematiki** v naši državi ali svetu.

(1,4) Več samostojnega dela, večja komunikacija med prof. s študenti,... .

(3) **Tuji predavatelji**.

(3) **Aktivna vključitev multimedialnosti** (ne le flomaster in grafoskop); spodbujanje študentove samostojnosti (npr. pri izbiri tem seminarjskih nalog,...)

(2) Manj predavanj ex-catedra.

(1) **Več praktične uporabe znanja, dela na terenu**, video posnetkov...

(5) **Več dinamike** v mnoga dolgočasna predavanja.

(6) **Izbira študijske usmeritve** v 3. letniku-denimo teoretska, tržna, komunikološka / novinarska.

(2) Pri mnogih predmetih bi se dalo razpravljati iz konkretnih stvari na splošne (**več ogledov razstav**, obiskov npr. verskih skupnosti,...) in potem razprave o tem... Da bi bolj konkretno spoznali tako raziskovalno delo, kot **delo v kulturnih ustanovah**.

(1) Večji poudarek na **praktičnem delu**.

(6) Predavanja v primernih prostorih (z dobro akustiko, pogledom na tablo, s stolom in mizo za vsakega študenta, s sončno svetlobo), ne tako **“raztresen” urnik** (predavanja čez cel dan z dolgimi vmesnimi pavzami), ne (tolikšnega) prekrivanja predavanj,... .

(1) Predavanja bi morala imeti čisto teoretski del in nato nekakšno udejanjenje te teorije pri institucijah, ki bi jih nudila univerza.

(2) Več sodelovanja, spodbujanja pri pisanju člankov, samostojno izražanje, **obiskovanje kulturnih dogodkov** in kritično sprejemanje.

(4) V sklopu naj bi bilo potrebno dajati večji poudarek na **interakciji profesor-študent**, oziroma študentova vloga na vajah, poleg obvezne udeležbe, bi naj bila vključiti še ostale v diskusijo.

(2) Več **strokovnih ekskurzij**.

(2) **Obiski kulturnih institucij** in **neposredna povezava študentov** z njimi že v času študija.

(1) Več **praktičnih vaj** s poudarkom na samostojnem delu.

(1) Na sama predavanja nimam pripomb, mi je pa všeč, da se pri nekaterih prof. pojavlja težnja večjega (aktivnejšega) pomena študentov na predavanjih – debate, ki prisilijo k branju, razmišljanju, analizi.

(1) Absolutno **več praktičnega dela** na vajah, ne samo seminarski in ustni nastopi. Več diskusij, filmov, gledališča, glasbe.

Kako povečati zaposlitvene možnosti?

(če so predlogi podani) Ali se vaši predlogi dotikajo tudi večjih zaposlitvenih možnosti (en odgovor)? Morebitni komentar k odgovoru:

Kriterij: primankljaj

Lestvica:

- 1 praksa
- 2 specializacija
- 3 stiki z delodajalci
- 4 drugo

(2) Študent ima vsebinsko **zoženo, a zato poglobljeno znanje**.

(3) **Predstavitev študentov potencialnim delodajalcem, možnost praks** že v času študija; **opravljanje prakse pri prof. Adamu (metodologija kvalitativnega raziskovanja)** se mi zdi **zgrešena; en sam balast brez »žive« vsebine**.

(2) Delodajalci hočejo več kot dobro poznavanje **teorije in zgodovine**. Pisanje seminarjev, ki se na koncu izkažejo kot suhoparna obnova, **niso zadosti**.

(4) Ker pri prejšnjem vprašanju nisem odgovarjala v smislu "kaj manjka, da bi bila večja možnost zaposlitve".

(1) Večje znanje s področja umetnosti omogoča lažjo zaposlitev na teh področjih. Kako kulturolog sploh lahko napiše kakšno kritiko ali organizira kulturno prireditev, če ni imel niti enega predmeta iz umetnosti. Pa pustimo ob strani organizacijske sposobnosti.

(1) Vsekakor so nam **potrebna znanja**, ki bi jih lahko **vnovčili** oz. ki bi bila razlog, da nas delodajalec sploh potrebuje.

(4) Seveda: **več znaš, več veljaš**.

(2) Mislim, da bi se z večjo izbiro lahko študentje sami ukvarjali in tako pripomogli k **lastni specializaciji**. Ta pa bi nedvomno povečala zaposlitvene možnosti.

(2) Ta študij ti da neko **široko znanje**, ki pa **ne pride v poštev** pri iskanju zaposlitve.

(2) Predpostavka: s podrobnim študijem omenjenih predmetov bi študentje lažje razvijali svojo **specifično** zanimanje in si s tem odprli **več možnosti za zaposlitev**.

(4) Morda.

(3) Da – menim, da imamo največ zaposlitvenih možnosti **v kulturnih organizacijah**, za kar pa bi moral imeti že **vnaprejšni vpogled v delo** teh organizacij, o problemih, s katerimi se srečujejo, izdelan okus,...

(1) Mislim, da bi **praktični predmeti** zelo vplivali na apliciranje znanja na konkretno polje zanimanja

(1) Itak da nihče ne ve, kaj bi s tem študijem pravzaprav počel,...ogromno znanja le na **ravni teorije!**

(4) Znal bi več stvari. Zdaj če je to prispevek k zaposlitvenim možnostim, točno **ne bi** vedel. Znanje družboslovne informatike bi ponudila neke možnosti, ne?

(2) S strožjo delitvijo (izbirnih) predmetov v 4.letniku – npr. različna usmeritvena področja: 1.menedžment; 2.humanistične vede; 3.mediji in sodobne kulturološke smeri; - bi dobili bolj prijemljivo izobrazbo ter občutek na katerem področju lahko iščemo zaposlitev.

(2) Mislim da ne, bolj **gre tu za izpopolnjevanja študija**, za katerega se je študent odločil.

(3) **Šola bi morala v določeni meri posredovati** oz. pomagati pri vključevanju, pri izbiri in pri iskanju službe.

(4) **Morda bi tako znanje nekdo celo potreboval** in koga tudi zaposlil.

(1) V praksi se marsikatera **teorija** podre oz. ni izvedljiva, pa tudi **znanja** včasih prehitro zmanjka.

(4) **Aktivno sodelovanje študentov**, ki pripomorejo k širšim spektru znanje, s tem pridobiva samozavest, povečajo se njegove možnosti komuniciranja z drugimi.

(4) Zelo veliko je **odvisno od samega dela**, ki ga boš opravljal ko boš zaposlen, na to pa velikokrat ne moreš vplivati. (62)

(1) Menim, da bi bilo pomembno **imeti več praktičnega dela** med študijem.

(4) Računalniška pismenost se povsod zahteva. Tudi angleščina.

Pridobivanje praktičnega obštudijskega znanja

Ali ste v času študija pridobili tudi kakšno praktično obštudijsko znanje, ki vam je, oziroma vam pomaga pri iskanju zaposlitve (en odgovor) ?

Lestvica: Posebno znanje

- 1 novinarstvo in odnosi z javnostjo
- 2 delo v kulturnih organizacijah
- 3 pedagoško delo
- 4 drugo-učenje tujih jezikov in druga priložnostna dela

(1) Delo **na radiu** kot napovedovalka in moderatorka, delo **anket** na terenu, delo **v trgovini in gostilni** (delo z ljudmi).

(1) Ukvarjanje **z novinarstvom (radio)**.

(4) Javnost in delodajalci sploh ne vejo, da obstajamo. Ko jim razložim kdo in kaj smo, si pa z nami ne morejo pomagati. Za delo **tajnice** sem bila pripravljena že po srednji šoli.

(1) **Delo z ljudmi**, delo s strankami.

(4) **Znanje ruske poslovne komunikacije** – jezika.

- (1) V bistvu sem med celim študijem delala, tako da sem se naučila **novinarstva**, prodaje, dela v marketingu.
- (3) Prevajanje in poučevanje **tujih jezikov**.
- (2,4) Znanje **tujih jezikov** in poznavanje **organizacije kulturnih prireditev**.
- (4) Svoj študij sem od začetka kombiniral s študijem **jazza na SGBŠ**, zdaj sem na celovškem konzervatoriju.
- (1) **Pisanje** (npr. člankov).
- NE VEM; morda **teoretska psihoanaliza**.
- (1) Da – dela v **gledališču**, bienalih, festivalih, odnosi z javnostmi na vladnih institucijah ipd.
- (2) Da – **delo v ŠKUC**
- (4) Izpit za **turističnega vodnika** pri GZS.
- (3) **Pedagoško delo**; drugače nič drugega, kar bi bilo vsaj deloma povezano s kulturologijo.
- (3) **Srednja glasbena šola**.
- (4) **Računalniško znanje**. Izpolnil znanje tonskega tehnika (ni povezano s kulturologijo).
- (3) Ne gre toliko za dodatno izobraževanje, kot za **prostovoljno udejstvovanje v raznih kulturnih projektih** na Metelkovi, kjer se prekleto dobro naučiš kaj pomeni organizacija.
- (1,4) **Novinarsko delo in delo z otroci**.
- (2) **Organizacija kulturnih prireditev ter trženje in promocija**.
- (1) Znanje **turističnega vodnika, novinarja**, znanje na **področju raziskovanja, izvajanje anket**.
- (4) Različna dela preko študentskega servisa, **učenje na jezikovni šoli**.
- (1) **Nastopanje v javnosti**; splošno razgledanost.
- (4) **Restavriranje fresk**.
- (4) **Tuji jezik**.
- (1) Na srečo že od svojega 16. leta delam kot **novinar**. Drugače bi bil od letos jeseni nezaposlen.
- (1) **Novinarstvo**.
- (1) **Samostojno nastopanje pred večjim št. ljudi**.
- (1) Delo v **številnih medijskih hišah**.
- (1) **Novinarstvo**.
- (2) **Pedagoško**, andragoško izobrazbo, aktivno znanje tujega jezika, računalniško izpopolnjevanje.
- (1) Delala sem in še delam honorarno za **časopis**. Dobila sem tudi njihovo štipendijo, kar pomeni, da naj bi dobila tudi službo.
- (1) **Novinarsko**.

(2,3,4) **Duhovno znanje** (teorija, meditacija, reiki, Quan-Yin,...), **delo v jedilnici** in kuhinji, delo **v pisarni** (računovodstvo, storitve, pošta, tajništvo), delo **v skladišču**, **statiranje + varuštvo otrok** statistov, delo v kulturnem društvu, varovanje otrok, inštruiranje (otrok in odraslih), **pomoč na domu**, pomoč **starejši/invalidni osebi**.

(1,4) **Tuji jeziki, novinarsko delo.**

(1) Znanje iz **medijskega načrtovanja**.

(4) Ni v povezavi s kulturologijo.

(4) Menim, da **karkoli že delaš** poleg študija (npr. šport, prostovoljci, delo preko študentskega servisa, učenje tujih jezikov) zelo pomaga pri iskanju zaposlitve.

(4) Poznavanje **računalniških programov, angleščina**. Najbolj delovne izkušnje v podjetjih!

Ali ste sedaj delovno aktivni (za plačilo)?

Lestvica: opis dela strnjeno

- 1 novinar
- 2 urednik
- 3 administrativna dela
- 4 umetniška dela
- 5 razno

(3) pomoč pri vodenju podjetja

(1) pisanje recenzij, prispevkov za RŠ

(1,2) novinarsko, urednikovanje

(1) novinarstvo

(1) tekstopisec in kreativa

(3) promocije za kozmetično hišo, sklepanje zavarovalniških pogodb po telefonu

(4) stilsko svetovanje

(1) novinarski prispevki, marketing

(4) učitelj tolkal

(1,5) prodaja in pisanje

(3) administrativno delo (tajnica)

(2,5) hostesa, urejanje publikacij

(1,4) odnosi z javnostmi, organizacija filmskih in gledaliških projektov

(3) administrativna (nima veze s študijem)

(4) prodaja slik v galeriji

(5) bolj prostovoljna dela (slabo plačano, vendar omogočajo dodatno izobraževanje)

(5) usmerjanje, vodenje projektov.

(3) strokovni administrativni delavec.

(1,5) honorarno kot novinarka in zaposlena sem kot spremljevalka učenca s posebnimi potrebami – a le za polovico leta.

(1) oddelek za odnose z javnostmi.

(1) informiranje

(5) turistični vodnik, anketar Centra za raziskovanje javnega mnenja

(5) organizator prireditev

(1) novinarsko delo

(2) odgovorna urednica

(3) administrativno-komercialno

(1) novinarstvo, pisanje, koordinacija, urejanje

(5) mladi raziskovalec

(5) bibliotekar v šolski knjižnici

(1) novinar

(1) novinarstvo

(3) administrativna dela

(3) referat za študij- vodja referata oz. referentka

(3) opisna korespondenca s strankami.

(5) čuvanje, delo z otroki.

- (5) finančni marketing, svetovanje na področjih plasiranja prostih sredstev.
- (5) stevardesa (letalstvo)
- (4) svetovalka za opremljanje umetnin
- (1) novinarstvo, plesanje v plesni skupini, odnosi z javnostmi
- (3) asistent v kadrovski službi

Področje dela

Lestvica: panoga, stroka

- 1 mediji (novinarstvo, oglaševanje)
  - 2 administracija (trgovina ipd. storitve)
  - 3 umetnost
  - 4 razno (turizem, gospodarstvo, šolstvo)
-
- (2) trgovina
  - (1) kulturna redakcija Radia Študent
  - (1) radio
  - (1) revije
  - (1) oglaševanje
  - (2) trgovina
  - (1) novinarstvo – reg. televizija
  - (3) glasbena šola
  - (1) mladinski klub, loterija, revija
  - (2) storitve
  - (1) gledališče, informatika
  - (3) filmska produkcijska skupina
  - (1) založništvo (MK)
  - (3) umetnost
  - (4) pedagoško (projektno delo)
  - (1) oglaševanje
  - (4) ekologija
  - (1) mediji, šolstvo
  - (4) gospodarstvo
  - (4) delo z mladimi
  - (4) turizem, anketiranje
  - (4) kongresni turizem
  - (1) radio
  - (1) novinarstvo, urednikovanje
  - (4) gospodarstvo
  - (1) novinarstvo
  - (4) šolstvo
  - (4) šolstvo
  - (1) novinarstvo
  - (3) kultura, ...
  - (2) trgovina- proizvodnje in prodaje senčil
  - (4) šolstvo- visoko
  - (4) telekomunikacije
  - (3) umetnost (likovna)
  - (1) TV, gledališče, oglaševalska agencija, tiskani mediji
  - (4) podjetje za prodajo pijač

Ustreznost trenutnega dela glede na pričakovanja

(če ste delovno aktivni za plačilo) Ali se vaše sedanje delo sklada s pričakovanji, ki ste jih imeli med študijem?

Lestvica:

- 1 začasno delo, zgolj za zaslužek
- 2 delo ne ustreza profilu kulturologa
- 3 neprepoznavnost v javnosti
- 4 nima pričakovanj

(4) Pričakujem **bolj kreativno in izpopolnjujoče delo po opravljeni diplomi.**

(2) **Dela**, ki so ga za kulturologe predvideli, **sploh ni!** Zadovoljna prav gotovo nisem.

(2) **Ni neposredno povezano s študijem**, ampak mi študij pomaga pri delu.

(1) Prva leta po študiju ne moreš izbirati, **vzameš pač tisto, kar dobiš**. Kariero si zgradiš postopoma. vmes spoznaš "zveze".

(2) Delam pri možu in sicer **delo, ki je daleč od moje izobrazbe.**

(1) "Delovno aktivna" sem preko študentskega servisa, delo se bo prekinilo, ko ne bo več napotnic, tako da je to npr. **irelevantno.**

(1) **Ne** – to ni služba, ki jo iščem.

(3) **Ne**, vendar je dobra in pozitivna sprememba, ki me je tako pritegnila, da bi se mogoče celo odločila za nadaljevanje študija komunikologije. Mislim, da bi bila to dobra kombinacija (**kulturologija + komunikologija**) **za delo na področju oglaševanja.**

(2) Je **izven mojega področja študija.**

(2) Moje delo v glavnem **ni povezano z mojim študijem.**

(2) **Iščem delo, ki bi se skladalo s študijem:** v 1 letu niti enega prostega delovnega mesta za kulturologe.

(2) Če bi bilo mogoče bi delala vse kaj drugega.

(2) Pa sem se pošteno zmotil.

(2) Na žalost mi še vedno ni uspelo najti delodajalca, ki bi eksplicitno potreboval kulturologa! Kar je nadvse žalostno, a ne?

(2) K čemur pa ni prispeval samo študij, samo ta študij.

(4) Med študijem **še nisem pričakoval, temveč študiral in širil obzorja, vzpostavljaj stike.**

(4) Določena povezava je sicer prav gotovo, **saj lahko kulturološka znanja uporabiš kjerkoli.** Toda neposredne povezave ni; prvotno nisem šla na študij kulturologije, da bi bila novinarka.

(1) Sem absolventka, delam 4 ure na dan, vendar to ni delo, ki ga bom opravljala po diplomi, **je le pomoč pri delu...** da zapolnim čas in pridobim denar.

(2) Moje trenutno **delo ne ustreza profilu univ. dipl. kulturologa**, vendar zato, ker še nisem diplomirala.

(3) Tovrsten **kader je na trgu nepoznan** in ima preveč eksotični pridih.

(1) **Delo je začasno** (zaradi zaslužka) dokler ne diplomira.

(3) **Nedefiniranost same kulturologije** mi je dajala ogromno možnosti in hkrati nobene, zato sem opravljanje dol. **dela prepustila naključju.**

(4) **Nisem imela pričakovanj.**

Poglavitni problemi pri iskanju redne zaposlitve?

Lestvica:

- 1 ni imel problemov
- 2 nerazpoznavnost in/ali nezanimanje za kulturologe
- 3 premalo izkušenj
- 4 neustrezno znanje
- 5 pomanjkanje vez
- 6 še ni iskal

(2) Večina del je pisarniških in zatorej rutinskih in neustvarjalnih, poleg tega **nisem še zasledila rednega dela**, ki bi bilo kulturologu pisano na kožo.

(6) Še **nisem iskala** redne zaposlitve.

(2) Nisem še redno zaposlena, vendar pa mislim, da je ključni problem, da ljudje sploh **ne vedo, kaj kulturologija je** in kaj bi z nami.

(1) Še nimam redne zaposlitve, vendar pri iskanju honorarnega dela **nisem imela težav**, ker sem se s tem ukvarjala že v času študija.

(2) Trenutno iščem pripravništvo. Problemi: **nerazpoznavnost kulturologije** na trgu dela, večje bi morale biti sodelovanje FDV – študenti – potencialni delodajalci, prevelik poudarek na teoriji v času študija, več prakse.

(2) Predvsem to, da ljudje sploh **ne poznajo kulturologije**, in imajo, ko slišijo kaj si študiral, precej negativni odnos – kaj pa je to spet, kaj pa sploh lahko delaš...

(2) **Nihče ni vedel za študij kulturologije** in bila sem brez praktičnih izkušenj, ki bi jih sicer morala dobiti na faksu! (npr. seminarji, delavnice).

(6) Še **nisem iskala** redne zaposlitve, si pa sploh ne predstavljam, kje naj jo iščem. Ta študij je po mojem mnenju narejen predvsem za nadaljevanje znanstvene kariere (delo na univerzi, in študij,...).

(6) **Se še ne soočam s tem**, ker pišem še diplomu.

(3,4) **Nič izkušenj**, premalo osvojenega znanja, ki bi bilo uporabno, pričakovanje, da bom uveljavljala pravico do porodniškega dopusta kot ženska,... .

(2) Predvsem **študij kulturologije nihče ne pozna**. Še v nobenem oglasu nisem zasledila, da bi iskali diplomiranega kulturologa, iščejo pa se komunikologi, novinarji, sociologi,... .

(2,3,4) **Delovne izkušnje** (skoraj vsi jih zahtevajo – ni mesta za pripravnike); **neustrezna izobrazba** (nihče **ne išče kulturologov** – v vseh teh letih le en razpis!).

(2) **Kulturolog** je poklic, ki ga **večina sploh ne pozna** in ga niti ne zna pravilno izgovoriti. Zato se moram znati sama, kakor vem in znam. Nasploh mislim, da v Slo še ni prostora, kaj šele dela za kulturologe.

(5) Velik problem je to, da delodajalci želijo, da si mlad, a hkrati zahtevajo, da si že zelo izkušen. Pogosto se zgodi, da **brez vezi ni službe**. In še: strah neizobraženih sodelavk pred izobraženo novo delovno močjo.

(5) Na obali so največji problemi (za kulturologe) to, da so na delovnih mestih, ki bi jih morali zasedati dipl.kulturologi, ljudje brez ustrezne izobrazbe, ki ta mesta zasedajo bodisi zaradi **političnih vezi**, bodisi zaradi **drugih vezi**.

(6) **Nisem je še iskala**, toda mislim, da so potencialni delodajalci premalo seznanjeni s tem, da študij kulturologije sploh obstaja (za ta kader ni zanimanja, ker nas ne poznajo).

(2) Zdi se mi, da **povpraševanje** po profilu kulturologa **sploh NI!!!** Sploh pa ne izven Ljubljane.

(2) **Ne poznajo študija**, mislijo da je vse le ena teorija oz. filozofija (kar je v bistvu res); na naših področjih pa nam pravijo, da nimamo dovolj pravno-pravnih znanj iz lastne šole!!!

(3,4) Ko prideš iz faksa nimaš žal **nobene konkretnega znanja**. Teorija delodajalcev ne zanima. Nujno je, da se ob študiju delaš, saj le tako lahko poleg teorije dobiš tudi realne izkušnje, ki so prvotnega pomena za delodajalca in delojemalca.

(5) **Navezati stik** s povpraševalci.

(2) Skorajda nikjer ne iščejo dipl.kult. ker večinoma sploh **ne vedo, da obstaja ta študijska smer**, ali pa si ne predstavljajo kaj kulturologi sploh znamo.

(3,4) Problemi so bolj osebne narave. **Pomanjkanje praktičnih izkušenj**.

(6) Je **še ne iščem**, sem še absolventka.

(2) Delodajalci **ne poznajo študija kulturologije**. Ne vem za kaj sem pravzaprav specializirana.

(6) Redne zaposlitve **ne iščem še**, ker : - bi rada naprej študirala; -enostavno ne vem kam se obrniti; okuženost z idealizmom; nezmožnost jutranjega vstajanja.

(2) Premalo relevantnih ustanov v moji okolici. Javnost (vsaj slovenska) ni dobro seznanjena prav s kulturologijo, z antropologijo, etnologijo že, a **kulturologijo** potemtakem **ne poznajo** niti delodajalci. Konec koncev nobena zaposlitvev ni primerna za kulturologa, ker (še) ne obstaja tako delovno mesto.

(2) Prenasičenost delovnega trga (ni delovnih mest), **premajhno povpraševanje** po diplomantih kulturologije.

(2) Ne vem kam bi se sploh prijavila za razgovor (ker nikjer ne iščejo kulturologa). **Zakaj smo sploh usposobljeni?!** To me sprašujejo tudi delodajalci.

(2) **Nepoznavanje smeri študija kulturologije** s strani delodajalcev v kulturnih institucijah. Novo študijsko smer je v končni fazi treba tudi promovirati.

(6) **Še nisem iskala** redne zaposlitve.

(2) **Nepoznavanje** vseh morebitnih **delodajalcev** (podjetij,...).

(2) Realno je problem v tem, da živim v kraju, ki ne ponuja obilico možnosti (za vse vrste poklicev). Drugače pa je problem v tem, da nas noben "**ne pozna**". (premalo promocije).

(1) Jih na srečo **nisem imel**. Če pa bi delo iskal z diplomom FDV, bi verjetno umrl od lakote.

(2) **Nepoznavanje** študija kulturologije delodajalcev.

(4) **Preveč splošna** družboslovna **izobrazba**, povsod (razen na pravnem in ekonomskem področju, kjer je nimam nič) malo a nikjer dovolj za kakšno pošteno delovno mesto.

(1) Da sem točno vedela, kaj želim; **preveliko izkušenj**.

(4) V določenem trenutku med diplomom sem imel več odprtih priložnosti zaposlitve. Problem zaposlitve je **problem življenjske perspektive** in neizobrazbe.

(1) **Jih ni**.

(6) **Še nimam teh izkušenj**. Mislim pa, da je danes vse manj zaposlitvev za redno in vse več za določen čas ali pogodbo, kar je za mlade še večji hendikep. Ne morejo dobiti kreditov itd.

(2,3) Pomanjkanje izkušenj, **redko kdo ve, da obstajamo**, če pa že, ne ve, da kaj znamo, s kakšnim znanjem operiramo, za katero delovno mesto smo usposobljeni.

(2) Ljudje večinoma **ne poznajo tega študija** (kulturologija), niti naziva (univerzitetni diplomirani kulturolog),...

(6) Redne zaposlitve še **nisem iskala**, to me še čaka v naslednjih mesecih- po zagovoru! Mislim, da bo težko, ker nimam neke praktične iskane izobrazbe! Ljudje si na splošno, niti jaz, nismo na jasnem kje so kulturologi potrebni. .

(1) Problemov **nisem imela** oz. poglavitni problem, da sem z zaposlitvijo pohitela pred dokončanjem študija je socialen oz. finančno- eksistencialen razlog.

(2) Problem, da **kulturologije ne poznajo**, sprašujejo kaj sploh to je.

(2) **Nepoznavanje** smeri/programa kulturologije; ni natančne specifike dela, kaj bi kot kulturolog lahko opravljal; majhno število prostih delovnih mest na področju kulturne dejavnosti (predvsem velja to za regijska področja, kjer se večina mladih raje odloči za delo v Ljubljani ali Mariboru).

(2) **Pomanjkanje iskanja** kadrov v kulturnih institucijah, kjer bi pomagale izkušnje iz faksa. Kulturologija razširi obzorja, a ni dovolj pragmatična.

(2) **Premalo možnosti** zaposlitve na našem področju.

(2) Družboslovni kader je **premalo iskan**.

(2) Delodajalci **niso bili seznanjeni s smerjo študija**; preveč splošno znanje (površno) za opravljanje konkretnih služb

(2) S strani delodajalcev **nepoznavanje** poklica kulturologa, kulturologije kot smeri in na drugi strani kaj početi s takšnim kadrom.

(3) Absolutno **pomanjkanje izkušenj**, sicer pa se delodajalcem diploma iz kulturologije zdi čisto fina, eksotična zadeva. Mislim, da bodo naše zaposlitve predvsem odvisne od naših sposobnosti, komunikativnosti, področij interesov.

(2,3) Pomanjkanje praktičnih **izkušenj**; **premalo interesa** za kulturološki kader – še zaenkrat.

(6) Zaenkrat jih **še nimam**, a se približujejo. Predvidevam, da bom težko odgovarila, če me bo kdo vprašal, "Kaj pa znaš posebnega kot kulturolog?" !! Mogoče znam učiti, ...

(2) **Ni občutka, kaj kulturolog obvlada**.

(2) Nihče ne pozna kulturologije in ko slišijo za ta študij, imajo **popolnoma zgrešene predstave**, kaj to je.

Ali razmišljate o podiplomskem študiju?

Sem že vpisan/a na:

ISH - lingvistika govora in T.DR.K

ISH - naziv podipl. antropologija

FDV - Sociologijo vsakdanjega življenja

FDV - Komunikologijo

FDV - Sociologijo vsakdanjega življenja

FDV - Management neprofitnih organizacij

(Če razmišljate ali ste že vpisani) Kakšen naj bi bil naziv podiplomskega študija, ki bi ga z največjim veseljem vpisali:

Lestvica:

1 antropologija

2 sociologija

3 (kulturni) management

- 4 kulturne študije
- 5 ostalo (trženje, etnične, religijske, kognitivne študije ipd., filozofija)
- 6 ne vem

(4) Psihološki profil Slovencev, pridobljen skozi interpretacijo **mitološkega izročila**.

(2) Glede na slab izbor razmišljam o **sociologiji vsakdanjega življenja** in ameriških študijah.

(1) **Antropologija** vsakdanjega življenja.

(6) Ne vem, odvisno od dela, ki ga bom delala.

(6) Trenutno se želim **odmakniti daleč stran** od kulturologije. Privoščila si bom nekaj konkretnega in javnosti poznanega.

(4) Kreativno ustvarjanje na **kulturnem področju**.

(1) Nekaj v zvezi z **antropologijo**. Mogoče antropologija vsakdanjega življenja.

(6) Ne vem še. Šla pa bom mogoče delati na PEF kakšne izpite ako bom kdaj predavala na šoli.

(5) **Psihologija trženja**.

(6) Še ne vem.

(3) **Menedžment kadrov**.

(2,4) **Sociologija glasbe**, kulturologija, soc.umetnosti.

(1) **Antropologija**.

(3) **Kulturni menedžment** in politika.

(4) **Kulturološke študije** (z različnimi usmeritvami, npr: filozofijo sodobne kulturne študije).

(6) Malo kasneje, če se ponudi kakšen pametni podiplomski študij.

(5) **Filozofija v vsakdanjem življenju**

(3) Kulturna politika in **kulturni menedžment**

(5) Nekaj v zvezi s **stiki z javnostmi**, kulturno politiko, **političnimi mitologijami**.

(3) **Kulturni menedžment** – ga ni! Imeli en predmet in samo prevajali za gospo V. Čopič.

(1) **Antropologija**

(5) **Etnične študije** – FDV

(5) Družba, znanost in tehnologija ali pa kultura in **kognitivna znanost ali filozofija kulture**

(4) **Sodobne kulturološke študije**, ki bi vsebovale smer Sodobni življenjski stili (podobna smer na FDV že obstaja, a je predmetno zgrešena – za kulturologe je preveč teoretično usmerjena, zelo je viden trenutni osebni interes predavateljev glede na teme, ki se predavajo.

(5) **Tržno komuniciranje ali upravljanje neprofitnih organizacij**.

(6) Še ne vem.

(2) **Sociologija**.

(3) **Management v kulturi**.

(2) Od ponujenih možnosti: **Sociologija vsakdanjega življenja**, drugače: Kulturologija.

(4) **Kulturne študije.**

(5) **Etnologija**

(5) **Kulturna semiologija**

(3) Menagement neprofitnih organizacij; **menagement v kulturi** (naziv podiplomskega študija)

(1) **Antropologija** ali politologija

(5) **Organizacija dela** ali kaj v tem smislu.

(4) **Kultura in družba**

(5) **Katoliška cerkev** na slovenskem, **menedžment neprofitnih organizacij.**

(5) **Medijske študije.**

(6) Malo razmišljam, vendar še ne vem za naziv podiplomskega študija

(3) FDV- **management neprofitnih organizacij**

(5) Najraje v tujini na družboslovnem področju

(2) Magistrski **študij komunikologije ali sociologije**

(5) **Trženje in tržno komuniciranje**

(3) **Trženje** (tržno komuniciranje) oziroma **menendžment neprofitnih organizacij**

(3) Razmišljam o smeri kulturologije, veselila pa bi se **kulturnega managmenta**

(6) Ne vem še.

(3,5) **Kulturni menedžment** ali **Kognitivno družboslovje.**

Viri materialnih sredstev v času študija

Podpora partnerja
Šparanje (namensko varčevanje)
Družinska pokojnina.
Preživnina
Pokojnina.
Pokojnina